

SINAI MÜLKİYET HAKLARI VE
TRB 1 UYGULAMALARI

HAZIRLAYAN

Şafak TAYŞI

Fırat Kalkınma Ajansı Uzmanı

EYLÜL 2012

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMALAR.....	3
TABLOLAR.....	4
ŞEKİLLER.....	5
1.GİRİŞ.....	6
2.FİKRİ HAKLAR DÜNYAMIZ.....	7
2.1.Telif Hakları (Copyright).....	7
2.2.Sınai Haklar.....	8
2.2.1.Markalar.....	8
2.2.2.Patentler / Faydalı Modeller.....	9
2.2.3.Coğrafi İşaretler.....	11
2.2.4.Endüstriyel Tasarımlar.....	12
3.ULUSLARARASI TESCİL, BAŞVURU ÜCRETLERİ, PATENT VE MARKA VEKİLLİĞİ, TEKNOLOJİ TRANSFER ARAYÜZLERİ.....	14
3.1.Uluslararası Tescil.....	14
3.2.Başvuru Ücretleri.....	16
3.3.Patent Ve Marka Vekilliği.....	20
3.4.Teknoloji Transfer Arayüzleri.....	21
4.SINAI MÜLKİYET HAKLARI İLE İLGİLİ MEVCUT TEŞVİKLER.....	23
4.1.Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvikleri.....	23
4.2.TÜBİTAK Teşvikleri.....	24
4.3.Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşvikleri.....	25
5.TÜRKİYE 'DE MEVCUT DURUM.....	27
5.1.Haklar ne ölçüde korunmaktadır ?.....	34
6.TRB 1 'de MEVCUT DURUM.....	39
7.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
7.1.Sonuçlar.....	48
7.2.Öneriler.....	48
KAYNAKÇA	52

KISALTMALAR

KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

TPE : Türk Patent Enstirüsü

TTM : Teknoloji Transfer Merkezi

TUBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TABLÖLAR

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1 : Patent ve Faydalı Model arasındaki farklar.....	11
Tablo 3.1 : Marka İşlem Ücretleri.....	16
Tablo 3.2 : Patent İşlem Ücretleri.....	17
Tablo 3.3 : Faydalı Model İşlem Ücretleri.....	18
Tablo 3.4 :Coğrafi İşaret İşlem Ücretleri.....	19
Tablo 3.5 :Endüstriyel Tasarım İşlem Ücretleri.....	19
Tablo 3.6: Patent ve Marka Vekilliği Sınavına Katılan ve Başarılı Olan Vekil Sayıları....	20
Tablo 5.1: Patent ve Faydalı Model Başvuru İstatistikleri.....	29
Tablo 5.2: Patent Belgesi İstatistikleri.....	30
Tablo 5.3 : Faydalı Model Belgesi İstatistikleri.....	30
Tablo 6.1 : TRB 1 Coğrafi İşaret Durum Tablosu.....	42
Tablo 6.2 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Marka – Karşılaştırma.....	45
Tablo 6.3 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Patent – Karşılaştırma.....	45
Tablo 6.4 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Faydalı Model – Karşılaştırma.....	46
Tablo 6.5 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Endüstriyel Tasarım – Karşılaştırma.....	47

ŞEKİLLER

	<u>Sayfa</u>
Şekil 4.1 : TUBİTAK Teşvik Sisteminden Yararlanan Başvuru Sayıları.....	25
Şekil 5.1 : Patent Başvuru Sayıları.....	27
Şekil 5.2: Farklı Sistemlerden Yapılan Patent Başvuruları.....	28
Şekil 5.3: Faydalı Model Başvuru Sayıları.....	29
Şekil 5.4 : Marka Başvuru Sayıları.....	31
Şekil 5.5: Marka Tescil Sayıları.....	31
Şekil 5.6 : Coğrafi İşaret Başvuru ve Tescil Sayıları.....	32
Şekil 5.7 : Tasarım Bazlı Başvuru Sayısı.....	32
Şekil 5.8: Dosya Bazlı Başvuru Sayıları.....	33
Şekil 5.9: Tasarım Bazlı Tescil Sayıları.....	33
Şekil 5.10 : Dosya Bazlı Tescil Sayıları.....	34
Şekil 5.11 : TPE'ne Yapılan İtiraz Oranı, Açılan Dava Oranı.....	35
Şekil 5.12 : TPE Lehine Sonuçlanan Davalar ve TPE'ye Açılan Dava Sayıları.....	35
Şekil 5.13 : Taklitte Mücadelede Polis Yakalamaları.....	36
Şekil 5.14 : FMH İhtisas Ceza Mahkemeleri İş Yüğü.....	36
Şekil 5.15 : FMH İhtisas Hukuk Mahkemeleri İş Yüğü.....	37
Şekil 5.16 : FMH İhtisas Ceza ve Hukuk Mahkemeleri Ortalama Dava Süreleri.....	37
Şekil 5.17 : İl Denetleme Komisyon Sayıları.....	37
Şekil 6.1 : TRB 1 Marka Başvuruları.....	39
Şekil 6.2 : TRB 1 Marka Tescilleri.....	39
Şekil 6.3 : TRB 1 Marka Başvuru ve Tescil Sayıları.....	39
Şekil 6.4 : TRB 1 Patent Başvuruları.....	40
Şekil 6.5: TRB 1 Patent Tescilleri.....	40
Şekil 6.6 : Yıllar İtibariyle TRB 1 Patent Başvuru ve Tescil Sayıları.....	40
Şekil 6.7 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 yılları arası Toplam Patent Başvuru Sayısı...	41
Şekil 6.8 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 yılları arası Toplam Patent Tescil Sayısı.....	41
Şekil 6.9 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 Yılları Arası Toplam Endüstriyel Tasarım Başvuru Sayısı.....	43
Şekil 6.10 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 Yılları Arası Toplam Endüstriyel Tasarım Tescil Sayısı.....	43
Şekil 6.11 : Yıllar İtibariyle TRB 1 Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları.....	44

1. GİRİŞ

Ekonomik büyüme ve rekabet gücünün artması, inovasyon, yeni bilgi yaratılması ve bu bilginin ürünlere adapte edilmesiyle artık aynı anlama gelmiştir. Küresel ekonomide sermaye ve teknolojinin uluslararası dolaşımı, işgücü dolaşımını geride bırakmıştır. Bu bağlamda sınai mülkiyet hakları, günümüzde gerek gelişmiş ülkelerin ekonomisinin gerekse uluslararası ticaretin en önemli dayanaklarından birini oluşturmaktadır. Zira, dünya genelinde şirketler, pazar payı yaratmak ve karlılıklarını arttırmak için inovasyona ve fikri ürünlerine öncelik vermekte ve bu amaçla hem Ar-Ge faaliyetlerine hem de fikri ürünlerinin yönetimine ciddi miktarda yatırım yapmaktadırlar.

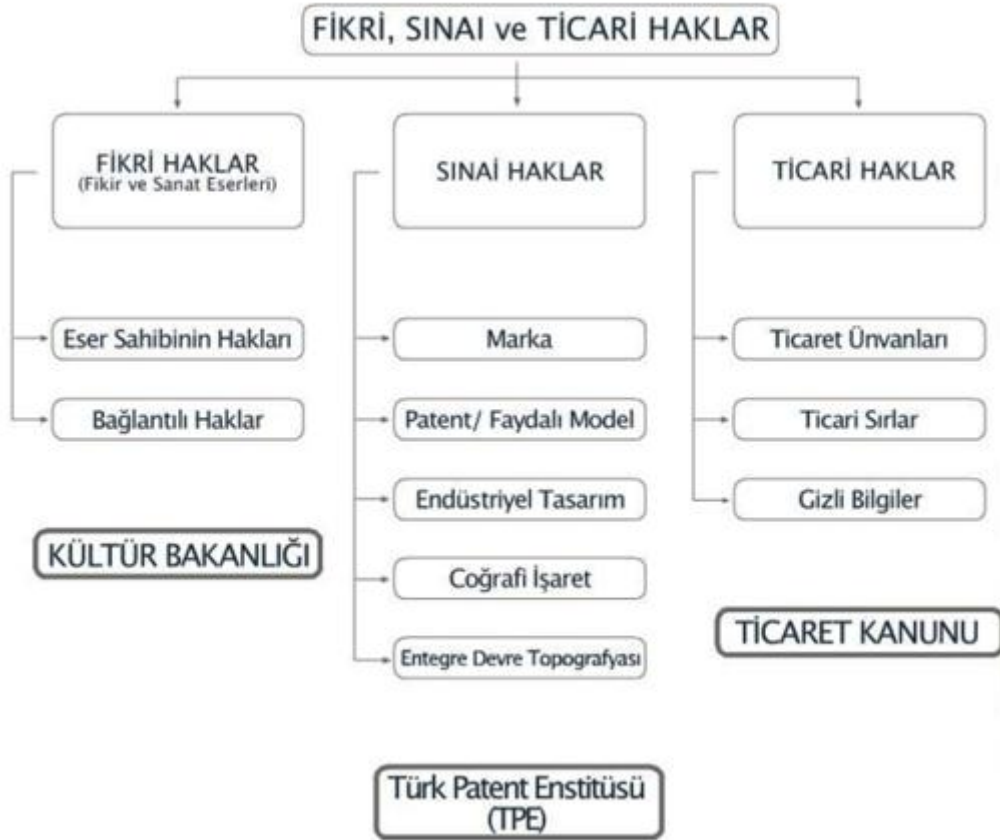
Sınai mülkiyet sistemi aynı zamanda; teknolojik yeniliklerin, güçlü markaların, özgün tasarımların ve yerel değerlerin korunmasını sağlayan sürdürülebilir kalkınmanın önemli unsurlarından biridir. Dünyada küresel rekabet açısından artan önemine paralel olarak, sınai mülkiyet hakları ülkemiz sanayisinin önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir.

Türkiye’de sınai haklar, 551 sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK), 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK, 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında KHK, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında KHK, 566 sayılı ilaçların Patent Kapsamına Alınmasına ilişkin KHK, 5174 sayılı Entegre Devre Topografyalarının Korunması Hakkında Kanun ve 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunmasına ilişkin Kanun ile düzenlenen haklardır. Sınai mülkiyet hakları bünyesinde patentleri ve faydalı modelleri, ticaret ve hizmet markalarını, coğrafi işaretleri, endüstriyel tasarımları, entegre devre topografyalarını ve ıslahçı haklarını içermektedir.

Bu çalışmanın temel amacı sınai mülkiyet haklarına dair genel bilgi sunmak ve Türkiye’deki mevcut durumdan yola çıkarak Bingöl, Elazığ, Malatya ve Tunceli illerini kapsayan TRB 1 bölgesindeki mevcut durumu analiz ederek çeşitli öneriler geliştirmektir. Öncelikle sınai mülkiyet haklarına dair genel bilgiler verilmiştir. Sonraki bölümde Uluslararası Tescil, Başvuru Ücretleri ve Patent ve Marka Vekilliği konularına değinilmiştir. Ardından Sınai Mülkiyet hakları ile ilgili mevcut teşviklere değinilmiştir. Sonraki bölümlerde ise Türkiye’deki mevcut durum, TRB 1 bölgesindeki mevcut durum verilerek Sonuç ve Öneriler bölümüyle çalışma sonlandırılmıştır.

2. FİKRİ HAKLAR DÜNYAMIZ

Fikri haklar, insan aklının ürünleri – buluşlardır. İnsan düşüncesinin ürünleri günlük hayatımızda güneşin doğuşundan batışına kadar biz okulda iken, arkadaşlarımızla beraber iken ve hatta biz uyurken bile bizimle beraberdir. Fikri mülkiyet konuları ikiye ayrılır. Bunlardan birincisi patentleri (buluşları), markaları, endüstriyel tasarımları ve coğrafi işaretleri içine alan sınai mülkiyet haklarıdır. İkincisi ise telif hakları ve ilgili haklar olarak da adlandırılan yazılı edebi ve sanatsal eserler ile icra edilen, kaydedilen eserlerdir.

2.1. TELİF HAKLARI (COPYRIGHT)

Telif hakkı, eser sahiplerinin haklarını başkalarının izinsiz kullanımına karşı korur ve eser sahiplerine özel haklar tanır. Bu sayede eser sahipleri eserleri karşılığında para kazanabilirler. Telif hakkı, eser ve eser sahibini kanun karşısında belirleyici kılar. Bunlara ilave olarak, telif hakkı ile ilgili haklar, icracı sanatçılara [müzisyenler ve aktörler gibi], prodüktörlere ve yayım kuruluşlarına koruma sağlarlar.

Sırt çantası, bir Fikri Mülkiyet dünyasıdır. Sırt çantasının içerisinde, telif hakkı bulunan kitaplar, yazılımlar, CD' ler ve müzik sayfası gibi pek çok malzeme bulabilirsiniz.

Telif hakları (dolayısı ile maddi getirileri), eser sahibinin ölümünden en az 50 yıl sonrasına kadar hatta bazı ülkelerde 90 yıl sonrasına kadar koruma sağlayacak şekilde uzatılır. Telif hakkı süresi sona erdiğinde, eser kamuya mal olur ve bu eserin kopyalanması serbest hale gelir. Ancak, eserin hakkı eser sahibine aittir.

Telif hakkı sahiplerinin en büyük korkularından biri, korsanlık veya eser hırsızlığı yolu ile haklarının ihlal edilmesidir. Son günlerdeki güncel tartışma internette ve ağlardaki dosya paylaşımının telif hakkı ihlali ve korsanlık olduğu yönündedir. Zira pek çok durumda, telif hakkı sahipleri, eserlerinin kopyalanması nedeni ile zararlarını telafi edememektedirler.

Her bir Cd'ye kayıtlı müzik eseri telif hakkı ile korunmaktadır.

Kitabın kapağı ve içindeki yazılı metinler, sanat eseri olarak telif hakkı ile korunur.

2.2. SİNAİ HAKLAR

"Sınai Mülkiyet", genel tanımı ile, sanayide ve tarımdaki buluşların, yeniliklerin, yeni tasarımların ve özgün çalışmaların ilk uygulayıcıları adına; ticaret alanında üretilen ve satılan malların üzerlerindeki üreticisinin veya satıcısının ayırt edilmesini sağlayacak işaretlerin sahipleri adına kayıt edilmesini ve böylece ilk uygulayıcıların ürünü üretme ve satma hakkına belirli bir süre sahip olmalarını sağlayan gayri maddi bir haktır.

Sınai Mülkiyet Hakları markalar, patentler ve faydalı modeller, endüstriyel tasarımlar, coğrafi işaretler ve entegre devre topografyalarını kapsamaktadır. Bu çalışmada entegre devre topografyalarına yer verilmeyecektir.

2.2.1. Markalar

Markalar, belirli mal ve hizmetleri diğerlerinden ayıran işaretlerdir. Tescilli bir marka, sahibine markanın kullanımına veya başkasına kullanma yetkisi verebilmesine yönelik özel

bir hak sağlar. Tüketiciler belirli ürünlerle belirli markaları özdeşleştirdiklerinden markanın itibarı ve ünü önemlidir. Tüketiciyi tatmin eden bir ürün ancak markası ile hatırlanır. Bir marka, bir ürün için bir imaj ve/veya stil yaratmak için de kullanılabilir. Marka koruması genellikle 10 yıl olup, süre bitiminde marka koruması tekrar yenilenebilir.

Bugün korsan markalar, marka sahipleri için en büyük tehdittir. Korsan üretim yapanlar, orijinal olmayan malları bir markanın itibarının arkasına gizlenerek satar, tescilli markaları kanunsuz bir şekilde kullanırlar veya bunları kopya ederler. Hemen hemen tüm popüler markaların taklitleri mevcuttur. Ancak, bu taklitler, orijinallerine göre daha düşük kalitededir.

Bir sırt çantasında bir şirketin markası, endüstriyel tasarımlar ile ergonomik kayışlar /bağlantılar ve su geçirmezlik gibi patentli buluşlar bulunur. Bu unsurlardan pek çoğu, bir markanın başka bir markadan ayırt edilmesini sağlamaya yardımcı olur.

Her bir CD çalar, bir çok fikri mülkiyet hakkını içinde barındırır. CD çaların markası, kaydetmek ve çalmak için patentli işlemler, ve hatta CD çaların estetik şekli ve görünümünün hepsi endüstriyel tasarımın bir başka deyişle Fikri Mülkiyet 'in korunmuş halleridirler.

Marka tescilinin marka sahibine sağladığı haklar nelerdir?

- ✓ Marka tescili, sahibine, markayı tek başına kullanma hakkı ve izinsiz kullanılmasını önleme yetkisi verir.
- ✓ Markanın tescil kapsamına giren aynı veya benzer mal veya hizmetlerle ilgili olarak karıştırılma ihtimali olan, tescilli markanın itibarından dolayı haksız avantaj elde edecek veya tescilli markanın ayırt edici karakterine zarar verecek nitelikteki herhangi bir işaretin izinsiz kullanımını önleme hakkı verir.
- ✓ Tescilli bir marka başkasına devir edilebilir, miras yolu ile intikal edebilir, kullanma hakkı lisans konusu olabilir, rehin verilebilir veya teminat olarak gösterilebilir.
- ✓ Tescilli olmayan markalar, markaların tescili ve korunması hakkındaki yasalarla getirilen haklardan ve korumadan yararlanamazlar.

2.2.2. Patentler / Faydalı Modeller

Patentler, buluşları korur ve patent sahiplerine özel haklar sağlar. Bunun anlamı, patentli olan buluşun patent sahibinin izni olmaksızın üretilmemesi, dağıtılamaması veya satılamamasıdır. Patent koruması, en fazla 20 yıl sürmektedir. Bir patentin koruma süresi bittiğinde buluş

kamuya mal olur ve bu durumda buluş her türlü ticari kullanıma açık hale gelerek başkaları tarafından değerlendirilebilir.

Patentler yalnızca koruma sağlamazlar. Patentler sağladığı korumanın yanı sıra buluş sahiplerine buluşlarının kendilerine ait olduğunun tescilini sağlarlar. Ayrıca maddi kazanç da elde edilebilir. Patentlerdeki bilgilerin yayınlanması yoluyla dünyanın teknik bilgi yapısı da zenginleşir. Patent sahipleri, diğer buluş sahipleri için değerli bir kaynak oluşturan ve aynı zamanda gelecekteki buluş sahipleri ve araştırmacılar için ilham kaynağı oluşturan buluşlarını kamuya açıklamak zorundadırlar. Patent hakları devredilebilir, satın alınabilir ve başkalarına satılabilir. Örneğin bir patent sahibi, bir buluşu kendisi üretmiyor ve pazarlayamıyor ise, kendi patent hakkını bunu yapabilecek bir şirkete lisans vererek yaptırabilir.

Her gün kullanılan basit bir kol saatinde bile ne kadar çok düşünce, buluş ve yaratıcılığın yani fikri mülkiyetin hammaddelelerinin yer aldığını durup hiç düşündünüz mü? Bir saat, dijital gösterge, toka ve kadranın patentlerinden saatin ve kayışının görünümündeki endüstriyel tasarımlara kadar pek çok fikri mülkiyet ürünü içermetedir. Saatin genelde ön yüzünde bulunan şirketin markası da saatin belirleyici ve değerli bir özelliğidir.

Fikri mülkiyet hemen her şeyin içinde bulunmaktadır. Ayağınıza giydiğiniz sandaletler de bile patentli konfor sistemleri, bağlama modelleri, kayışlarının görünümü ve sayısı ile ilintili endüstriyel tasarımlar bulunmaktadır. Sandaletin herhangi bir yerinde bulunabilen firmanın markası ise sandaletin görünümüne ve maddi değerine katkı sağlar.

Sizin en çok kullandığınız kot pantolonunuzun, bir fikri mülkiyet ürünü olduğunu muhtemelen hiçbir zaman düşünmemişsinizdir. Ancak, her bir kot pantolon ile ilintili patentler, endüstriyel tasarımlar ve markalar bulunmaktadır. Birincisi, fermuar bir patentli buluştur. Diğer taraftan zımbalı düğmeler, yamalar ve özgün dikişlerin hepsi özel tasarımın parçalarıdır. Son olarak, bir kot pantolon üzerinde şirket markasını taşımaktadır.

Patent ve Faydalı Modeller Arasındaki Farklar Nelerdir ?

Tablo 2.1 : Patent ve Faydalı Model arasındaki farklar

	Patentler	Faydalı Modeller
Yenilik	+	+
Buluş Basamağı	+	-
Sanayiye Uygulanabilirlik	+	+
Usuller ve bu usuller sonucu elde edilen ürünler	+	-
Kimyasal maddeler	+	-
Araştırma	+	- *
İnceleme	+	-
Yayın	+	+
Koruma Süresi	20 / 7 yıl	10 yıl

*Başvuru Sahibi Talep Ederse Yapılabilir.

Buluşların patent ile korunmasının amaçları nelerdir?

Buluşların patentlenmesinin hem başvuru sahibine, hem de kamuya yönelik faydaları bulunmaktadır. Başvuru sahibi, patent ile buluşu üzerinde belirli bir süre boyunca münhasır haklara sahip olmakta, böylece araştırma ve geliştirme faaliyetleri süreci boyunca harcadığı zamanın, emeğin ve ekonomik harcamaların karşılığını alabilmektedir.

551 sayılı KHK'ya göre buluşlar, başvuru tarihinden itibaren 18 aylık süre sonunda yayınlanır. Böylece kamu, teknikteki gelişmelerden haberdar olabilmektedir. Ayrıca, önceden çaba ve zaman harcanmış buluşlar için tekrar yatırım yapılmasının ve zaman harcanmasının önüne geçilmekte, teknoloji gelişim hızının ivme kazanması sağlanmaktadır.

2.2.3. Coğrafi İşaretler

Coğrafi işaretler, belirli bir bölgeden kaynaklanan ya da belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla bu bölge ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işaretlerdir. Coğrafi işaretli ürünler özel bir kaliteye sahip olup, karakteristik özellikleri ile benzerlerinden ayrılırlar. Örneğin pastırma denilince akla ilk olarak yöreye has tadıyla Kayseri ilimizin pastırması gelir. Coğrafi işaretler ulusal mevzuat ve uluslararası anlaşmalar çerçevesinde korunmaktadır. Ayrıca ülkemizde tescilli coğrafi işaretler için tescil sahipleri, söz konusu ürünlerinin Avrupa Birliği'nde (AB) de korunmasını sağlamak üzere AB'ye tescil başvurusunda bulunabilirler. Bu başvuruların yapılabilmesi için ülkemizin AB üyesi olmasına gerek yoktur. TPE bu konuda yürütülen çalışmaları desteklemektedir.

İsviçre çikolataları, ürünün coğrafi kaynağını gösteren coğrafi işaretlere iyi bir örnektir. İsviçre’de üretilen çikolataların tatları ve kalitelerinin, İsviçre’ye özgü karakteristik özelliklerinden dolayı, belirli bir standardı karşılaması beklenir. Coğrafi işaretlere ilişkin diğer iyi örnekler Jamaika’nın kahvesi ve Meksika’nın belli bölgelerinden gelen tekiladır.

Coğrafi işaret tesciline neden ihtiyaç duyulur?

Coğrafi işaret tescili özellikle iki nedenle yapılır:

1. Coğrafi işarete konu olan ürünün kalitesinin korunması ve bilinen özellikte üretiminin sağlanması,
2. Coğrafi işaretler, ürüne pazarlama gücü katar ve bir tekel hakkı olmayıp ürünün gerçek üreticilerini koruyan kolektif bir hak olduğundan kırsal kalkınmaya aracılık eder ve ülke ekonomisine katkı sağlar. Tüketiciler söz konusu yöre adıyla satılan ürünleri o yöre adına duydukları güven nedeniyle, diğer yerlerde üretilenlere tercih edebilirler. Bu nedenle bir ürün için belirli bir kalite sembolü haline gelmiş yer adlarının coğrafi işaret olarak koruma altına alınmasında o yöre halkının menfaatlerinin korunması açısından büyük fayda vardır. Coğrafi işaret korumasının amaç ve faydalarından biri de, coğrafi işaret ibarelerinin, gerekli özelliklere haiz olmayan sahte ürünler üzerinde kullanılmasının önüne geçilerek, tüketicinin yanıltılmasına engel olunması dolayısıyla tüketicinin korunmasına yardımcı olmaktır.

2.2.4. Endüstriyel Tasarımlar

Kısaca tasarımlar olarak bilinen endüstriyel tasarımlar, bir ürünün dekoratif veya estetik yönüdür. Tasarımlar bir ürünü çekici, görsel olarak etkileyici kılarak ticari değerini arttıırırlar. Bu nedenle tasarımlar tescil edilerek korunur. Tescilli bir endüstriyel tasarımın sahibi, tasarımın geçersiz olarak kopyalanması veya taklit edilmemesi için özel bir koruma hakkı elde eder. Bu tür bir korumanın sağlanması yaratıcılığı teşvik ederek ekonomik gelişmeye yardımcı olmakla beraber endüstriyel tasarımlar özgün ve estetik olarak çekici ürünlerin piyasada yer almasını sağlayarak tüketicilere daha geniş tercih imkanları sunar.

Endüstriyel tasarım, belli bir şekli veya görünümü olan bir ürünün kolayca marka olarak tanımlanabilmesi fonksiyonuna da sahiptir. Böylece endüstriyel tasarımlar, ürünün ticari değerinin artmasına da katkıda bulunurlar. Ayrıca, yeni tasarımlar nedeni ile bu gün kullandığımız pek çok ürün, daha verimli, daha cazip ve bizlerin devamlı olarak değişmekte olan ihtiyaçlarına uygun hale gelirler. Bu durum, ayakkabılardan bilgisayarlara kadar pek çok ürün için geçerlidir.

Endüstriyel tasarım tescilinin önemini güneş gözlüklerinde görebiliriz. Güneş gözlüklerinde çerçevenin tasarımı, çerçevenin nasıl yapıldığı veya camlarının renklendirilmesi için uygulanan patentli işlemlerden daha ön plandadır. Gözlüklerin pek çoğunda görülen markaların ufak olmaları nedeni ile güneş gözlüğüne asıl değerini veren husus genel estetik görünümüdür.

Cep telefonu alırken cep telefonunun fonksiyonu kadar cep telefonunun şekli, boyutu, rengi ve genel görünümü de tüketici tercihlerini yönlendirir. Bir cep telefonu, görünümünü endüstriyel tasarımına borçludur. Cep telefonunun anteninde, mikrofonunda, kulaklığında ve elektronik devrelerinde kullanılan teknoloji, patentlerle korunmaktadır. Ayrıca, cep telefonu üzerinde üreticisinin markası da bulunmaktadır.

Tasarımların piyasada rekabet gücüne katkıları nelerdir?

Piyasada müşteriye aynı faydayı sağlayan ve aynı vaatleri sunan, kalite bakımından birbirine yakın ürünlere dair verilen satın alma kararlarında, üretilen malın estetik özellikleri önem kazanmaktadır. Dolayısıyla, tüketici, kalitesi aynı olan mallar arasında çekici olanı seçmeye başlamıştır. Üretici firmalar bu durumda, hitap ettikleri müşteri kesimine göre belirli tasarım modeli geliştirmektedir. Bu çaba kalitenin ötesinde ikinci bir rekabet ortamı yaratmaktadır: Bu kez ürünün formu, rengi, hacmi gibi faktörler önem kazanmaya başlamıştır, yani estetik açıdan rekabet söz konusu olmuştur. Bununla birlikte tasarımlar, yaşamımıza estetik bir katkının yanı sıra fonksiyonellik, kullanım kolaylığı, ergonomi gibi unsurları da taşır.

3. ULUSLARARASI TESCİL, BAŞVURU ÜCRETLERİ, PATENT VE MARKA VEKİLLİĞİ, TEKNOLOJİ TRANSFER ARAYÜZLERİ

3.1. Uluslararası Tescil

Markaların Uluslararası Tescili

Bütün sınai mülkiyet haklarında olduğu gibi marka tescili ve koruması da ulusal nitelikli haklardandır. Dolayısıyla, tescilli bir marka tescilden doğan haklardan sadece tescil edildiği ülke sınırları içerisinde yararlanabilir. Bu nedenle, diğer ülkelerde de tescilin sağladığı haklardan yararlanabilmek için markaların faaliyette bulunulan bütün ülkelerde ayrı ayrı tescili gerekir. Türkiye 1 Ocak 1999 tarihinden itibaren markaların uluslararası tesciline ilişkin Madrid Protokolü'ne taraf olduğu için Türk vatandaşları, Türkiye'de ikamet edenler veya Türkiye'de ticari veya sınai bir faaliyette bulunanlar, Türk Patent Enstitüsü aracılığıyla Madrid Protokolü'ne taraf olan 84 ülkede ve Avrupa Topluluğu Markası (CTM) başvurusunda bulunabilirler.

Madrid Protokolü çerçevesinde yapılan başvurular tescil talep edilen her bir ülkede ayrı ayrı incelenerek, tescil edilip edilmeyeceğine ilgili ülke yasaları çerçevesinde karar verilir. Dolayısıyla, başvurular tescil talep edilen bazı ülkelerde tescil edilirken bazılarında reddedilebilir. Madrid Protokolü çerçevesinde uluslararası başvuru talebinde bulunabilmek için Türkiye'de tescilli ya da başvuru halinde bir markaya sahip olunması ve uluslararası başvurunun bu markayla uyumlu bir şekilde yapılması gereklidir.

Madrid Sistemini Kullanmanın Avantajları

- ✓ Tek ücret ödeyerek,
- ✓ Tek bir dilde,
- ✓ Tek bir başvuru yaparak,

sisteme taraf olan ülkelerin tamamında geçerli başvuru yapabilme imkanı vermesidir. Uluslararası marka ile ilgili daha sonraki işlemler de tek bir işlemle yürütülür.

Topluluk Markası (CTM)

Topluluk markası Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin tamamında geçerli olan bir marka sistemidir. İnceleme ve tescil işlemleri İç Pazarı Uyumlaştırma Ofisi (OHIM) tarafından yürütülmektedir. Topluluk markası başvuruları doğrudan Topluluk Marka ve Tasarım Ofisine, Topluluğa Üye Ülke Marka-Patent Ofislerine ya da Madrid Protokolü çerçevesinde Türk Patent Enstitüsü'ne yapılabilir. Tescili elde edilen Topluluk markası sahibine bütün üye ülkelerde geçerli eşit haklar sağlar.

Patentlerin Uluslararası Tescili

Patentler alındığı ülkeler için hak sahipliği doğurur. Türkiye'de alınmış bir patent sadece Türkiye içinde sahibine hak sağlamaktadır. Başka ülkelerde de patent hakkı elde etmek için, her ülkeye ayrı ayrı başvuruda bulunabilir ya da uluslararası başvuru sistem olan PCT (Patent İşbirliği Anlaşması) veya bölgesel başvuru sistemi olan EPC (Avrupa Patent Sözleşmesi) aracılığıyla başvuru yapılabilir.

Patent İşbirliği Antlaşması (PCT)

Türkiye 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Patent İşbirliği Antlaşması'na (PCT) taraf olmuştur. Patent İşbirliği Antlaşması, birden fazla ülkeye yapılacak patent başvurularının araştırma ve inceleme işlemlerinin uluslararası otorite olan kuruluşlardan herhangi birinde yapılmasını ve bu şekilde hazırlanan raporların daha sonra başvurunun yapıldığı ülkenin yetkili kurumu tarafından değerlendirilerek patentin verilmesini sağlamayı amaçlamıştır. Böylece hem başvuru sahipleri hem de Antlaşmaya taraf ülkelerin patent kurumlarının araştırma ve inceleme işlemleri için harcadıkları zaman, emek ve para azaltılmaktadır.

Avrupa Patent Sözleşmesi (EPC)

Avrupa Patent Sistemi, 1973 yılında Münih'te imzalanan "Avrupa Patentlerinin Verilmesi Hakkındaki Sözleşme" ile Avrupa'da tek bir patent verme sisteminin oluşturulması amacıyla kurulmuş bir patent sistemidir. Avrupa Patent Sistemi, taraf ülkeler adına tek bir merkezden patent verilmesi, verilen bu patentlerin taraf ülkelerde geçerli olması ve ihtilafların da tek bir merkezden çözülmesini sağlayan sistemdir. Sistemin yönetimi, tüm taraf ülkelerin temsil edildiği Yönetim Konseyi (Administrative Council) tarafından gerçekleştirilir.

Patent verilebilme kriterlerini haiz herhangi bir buluş için Avrupa Patenti alınabilmesi her zaman iki aşama, kimi zaman da itirazların incelenmesini de kapsayan üç aşamadan oluşan işlemler dizisi sonrası gerçekleşebiliyor.

Coğrafi İşaretlerin Uluslararası Tescili

Türkiye'de tescil edilen coğrafi işaretler sadece Türkiye sınırları içinde geçerlidir. Yurtdışında koruma için her ülkede, ülke mevzuatına göre başvuru gerekir.

510/2006 sayılı Tüzük ile Avrupa Birliğinde Coğrafi İşaret Koruması mevcuttur. Tüzük uyarınca coğrafi işaret koruması elde etmek isteyen kişiler, öncelikle kendi ülkelerindeki ulusal otoritelere başvuruda bulunmak zorundadırlar. Ulusal otoritelerce incelenen başvurular, ulusal bazda bir yayın-itiraz aşamasına tabi tutulurlar. Hakkında gerekli değerlendirme yapılan ve uygun görülen başvurular daha sonra AB Komisyonuna iletilir.

Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tescili

Endüstriyel tasarım tescili, başvuru sahiplerine ulusal bir koruma sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle, tasarım koruması sadece tasarımın tescil edildiği ülke sınırları içerisinde geçerlidir. Bu nedenle tasarımın birden fazla ülkede korunması isteniyorsa, korunma istenen ülkelerin ofislerine ayrı ayrı tasarım tescil başvurusu yapılması takip edilmesi gereken en genel yoldur. Ancak geçen süreç içerisinde, her ülke ofisine ayrı ayrı başvuru yapılması; farklı başvuru prosedürleri ve farklı dil kullanımı gibi sorunları beraberinde getirdiği görülmüş ve yapılacak tek bir başvuru ile birden fazla ülkede tasarımın koruma altına alınmasını sağlayan sistemler oluşturulmuştur. Ülkemizde de bu amaçla, Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Antlaşması, 1 Ocak 2005 tarihinde yürürlüğe konmuştur.

Lahey Anlaşması

Tasarım tescili için uluslararası başvuru işlemleri Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) bünyesinde imzalanan Endüstriyel Tasarımların Uluslararası Tesciline İlişkin Lahey Anlaşması'yla yürütülmektedir.

Sistemin iki temel amacı vardır.

- ✓ Tek bir başvuruyla, seçilen ülkelerde tescil yoluyla koruma sağlamak
- ✓ Tek bir başvuruyla, aynı etkiye sahip bir tescil sistemi kullanarak işlemleri daha kolay hale getirmek.

Böylelikle tescille ilgili bütün işlemler tek bir merkezden yürütülebilecek ve bütün kayıtlar tek bir merkezde tutulacaktır.

3.2. Başvuru Ücretleri

Marka İşlem Ücretleri

Tablo 3.1 : Marka İşlem Ücretleri

Kod	Hizmet Adı	Ücret(TL)
02.01.01	Tek Sınıflı Marka Başvuru Ücreti	130 TL
02.01.02	Marka Başvuru Ek Sınıf Ücreti	130 TL
02.01.03	Marka Yenileme Ücreti	522 TL
02.01.04	Koruma Süresi Sona Eren Marka Yenileme Ücreti	779 TL
02.01.05	Marka Tescil Belgesi Düzenleme Ücreti	418 TL
02.01.06	Marka Tescil Belgesi Sureti Ücreti	100 TL
02.01.07	Marka Sicil Sureti Ücreti	100 TL
02.01.08	Devir-Kısmi Devir İşlemi Kayıt Ücreti	400 TL
02.01.09	Birleşme İşlemi Kayıt Ücreti	400 TL
02.01.10	Veraset ve İntikal İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
02.01.11	Lisans Kayıt ve Lisans Yenileme Ücreti	400 TL
02.01.12	Rehin İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
02.01.13	Unvan Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
02.01.14	Nevi Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
02.01.15	Rüçhan Hakkı Kayıt Ücreti	100 TL
02.01.16	Sınıflandırma Listesi Düzenleme Ücreti	120 TL
02.01.17	Rüçhan Hakkı Belgesi (Menşe Memleket Vesikası) Düzenleme Ücreti	100 TL
02.01.18	Enstitü Kararlarına İtiraz Ücreti	300 TL
02.01.19	Resmi Marka Bülteninde Yayımlanan Marka Başvurularına İtiraz Ücreti	100 TL
02.01.20	Marka Bilgilerine İlişkin Resmi Yazı Düzenleme Ücreti	30 TL
02.01.21	Madrid Protokolü Uyarınca Uluslar arası Marka Başvurusunun WIPO' ya Bildirilmesi Ücreti	209 TL
02.01.22	Madrid Protokolü Uyarınca Sonraki Belirleme ve Diğer Taleplerin WIPO ya Bildirilmesi Ücreti	150 TL
02.01.23	Madrid Protokolü Uyarınca Yer Değiştirme ve Dönüştürme Ücreti	150 TL
02.01.24	Marka Başvurusu Bölünme Ücreti	400 TL

02.01.25	Hata Düzeltme Ücreti	40 TL
02.01.26	Adres Değişikliği Kayıt Ücreti	10 TL

Patent İşlem Ücretleri

Tablo 3.2 : Patent İşlem Ücretleri

Kod	Hizmet Adı	Ücret(TL)
01.01.01	Patent Başvuru Ücreti	27 TL
01.01.02	1 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	69 TL
01.01.03	2 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	86 TL
01.01.04	3 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	98 TL
01.01.05	4 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	110 TL
01.01.06	5 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	122 TL
01.01.07	6 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	134 TL
01.01.08	7 Rüçhanlı Başvuru Ücreti	146 TL
01.01.09	8 ve Daha Fazla Rüçhanlı Patent Başvuru Ücreti	158 TL
01.01.10	Yabancı Dilde Verilen Tarifnamenin Türkçe Çevirisi İçin Süre Talep Ücreti	165 TL
01.01.11	Yabancı Dilde Verilen Tarifnamenin Türkçe Çevirisi İçin Ek Süre Talep Ücreti	275 TL
01.01.12	Araştırma Raporu Değerlendirme Ücreti	300 TL
01.01.13	Araştırma Raporu Hazırlık İşlemleri Ücreti	50 TL
01.01.14	İnceleme Raporu Hazırlık İşlemleri Ücreti	50 TL
01.01.15	2. ve 3. İnceleme Raporu Hazırlık İşlemleri Ücreti	50 TL
01.01.16	Ek Süre Talebi Ücreti	75 TL
01.01.17	Rüçhan Hakkı Belgesi (Menşe Memleket Vesikası) Düzenleme Ücreti	100 TL
01.01.18	Patent Belgesi Düzenleme Ücreti	250 TL
01.01.19	Ek Patent Belgesi Düzenleme Ücreti	250 TL
01.01.20	Devir İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.01.21	Lisans İşlemi Kayıt Ücreti	250 TL
01.01.22	Birleşme İşlemi Kayıt Ücreti	250 TL
01.01.23	Lisans Verme Teklifi Kayıt Ücreti	40 TL
01.01.24	Veraset ve İntikal İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.01.25	Rehin İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.01.26	Unvan Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
01.01.27	Kullanım Belgesinin veya Kullanılmama Nedenini Gösteren Belgenin Kayıt Ücreti	95 TL
01.01.28	Patent Belgesi Onaylı Sureti Düzenleme Ücreti	100 TL
01.01.29	Patent Dosyalarının İncelenmesi Ücreti (Her Dosya İçin)	10 TL
01.01.30	Patent Başvurusunun Faydalı Model Başvurusuna Dönüştürme Talebi Ücreti	35 TL

Faydalı Model İşlem Ücretleri

Tablo 3.3 : Faydalı Model İşlem Ücretleri

Kod	Hizmet Adı	Ücret
01.02.01	Faydalı Model Başvuru Ücreti	27 TL
01.02.02	1 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	69 TL
01.02.03	2 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	86 TL
01.02.04	3 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	98 TL
01.02.05	4 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	110 TL
01.02.06	5 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	122 TL
01.02.07	6 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	134 TL
01.02.08	7 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	146 TL
01.02.09	8 Rüçhanlı Faydalı Model Başvuru Ücreti	158 TL
01.02.10	Yabancı Dilde Verilen Tarifnamenin Türkçe Çevirisi İçin Süre Talebi Ücreti	150 TL
01.02.11	Yabancı Dilde Verilen Tarifnamenin Türkçe Çevirisi İçin Ek Süre Talebi Ücreti	250 TL
01.02.12	Ek Süre Talebi Ücreti	75 TL
01.02.13	Rüçhan Hakkı Belgesi(Menşe Memleket Vesikası)Düzenleme Ücreti	100 TL
01.02.14	Faydalı Model Belgesi Düzenleme Ücreti	250 TL
01.02.15	Devir İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.02.16	Lisans İşlemi Kayıt Ücreti	250 TL
01.02.17	Birleşme İşlemi Kayıt Ücreti	250 TL
01.02.18	Lisans Verme Teklifi Kayıt Ücreti	40 TL
01.02.19	Veraset ve İntikal İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.02.20	Rehin İşlemi Kayıt Ücreti	300 TL
01.02.21	Unvan Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
01.02.22	Kullanım Belgesinin veya Kullanılmama Nedenini Gösteren Belgenin Kayıt Ücreti	95 TL
01.02.23	Faydalı Model Belgesi Onaylı Sureti Düzenleme Ücreti	100 TL
01.02.24	Faydalı Model Dosyalarının İncelenmesi Ücreti(Her Dosya İçin)	10 TL
01.02.25	Faydalı Model Başvurusunun Patent Başvurusuna Dönüştürme Talebi Ücreti	35 TL

Coğrafi İşaretler İşlem Ücretleri

Tablo 3.4 :Coğrafi İşaret İşlem Ücretleri

Kod	Hizmet Adı	Ücret (TL)
02.02.01	Coğrafi İşaret Başvuru Ücreti	102 TL
02.02.02	Başvuruların İnceleme İçin İlgili Kuruluşa Gönderilmesi Ücreti	50 TL
02.02.03	İtiraz İnceleme Ücreti	50 TL
02.02.04	İtirazın İnceleme için İlgili Kuruluşa Gönderilmesi Ücreti	50 TL
02.02.05	Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Düzenleme ve Sicil Kayıt Ücreti	152 TL
02.02.06	Coğrafi İşaret Tescil veya Sicil Sureti Düzenleme Ücreti	100 TL
02.02.07	Coğrafi İşaretin Türkiye'de Tescili Olduğuna Dair AB'ye veya Diğer Ükelere Verilmek İçin Belge Düzenleme Ücreti	150 TL

Endüstriyel Tasarım İşlem Ücretleri

Tablo 3.5 :Endüstriyel Tasarım İşlem Ücretleri

Kod	Hizmet Adı	Ücret (TL)
03.01.01	Tasarım Tescil Başvuru Ücreti	107 TL
03.01.02	İlave Her Tasarım İçin Tasarım Tescil Başvuru Ücreti	37 TL
03.01.03	Siyah-Beyaz Yayın Ücreti (İlave Her 8x8 cm. Alan İçin)	20 TL
03.01.04	Renkli Yayın Ücreti (Her bir 8 x 8 cm.Alan İçin)	40 TL
03.01.05	Yayın Erteleme Talebi Ücreti (Her Bir Tasarım İçin)	25 TL
03.01.06	Yenileme Başvuru Ücreti (Tek Tasarım İçin)	320 TL
03.01.07	Yenileme Başvuru Ücreti (İlave Her Bir Tasarım İçin)	50 TL
03.01.08	6 ay Süre Uzatımı ile Yenileme Başvuru Ücreti (Tek Tasarım İçin)	430 TL
03.01.09	6 ay Süre Uzatımı ile Yenileme Başvuru Ücreti (İlave Her Bir Tasarım İçin)	60 TL
03.01.10	Düzeltilme Sicil Kayıt İlan Ücreti	40 TL
03.01.11	Devir İşlemi Kayıt Ücreti	400 TL
03.01.12	Lisans Kayıt ve Lisans Yenileme Ücreti	400 TL
03.01.13	Veraset ve İntikal İşlemi Kayıt Ücreti	150 TL
03.01.14	Unvan Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
03.01.15	Nevi Değişikliği Kayıt Ücreti	50 TL
03.01.16	Birleşme Kayıt Ücreti	400 TL
03.01.17	Rüçhan Hakkı Kayıt Ücreti	100 TL
03.01.18	Tescil ve Sicil Sureti Düzenleme Ücreti	100 TL
03.01.19	Rüçhan Hakkı Belgesi (Menşe Memleket Vesikası) Düzenleme Ücreti	100 TL
03.01.20	Tasarım İtiraz İnceleme Ücreti (Her Bir Tasarım için)	30 TL
03.01.21	Tasarım Rehin ve Haciz Haklarının Yayın Ücreti	150 TL
03.01.22	Adres Değişikliği Kayıt Ücreti	10 TL

3.3. Patent Ve Marka Vekilliği

Patent ve marka vekilleri sektörü, buluşlar, endüstriyel tasarımlar, entegre devre topografyaları, ticaret ve hizmet markaları, ticaret unvanları, coğrafi işaretler, internet alan adları, ticaret sırları, yeni bitki çeşitleri gibi sınai haklar alanında vekillik ve danışmanlık hizmetlerini kapsayan ve “patent ve marka vekilliği” olarak adlandırılan bir hizmet sektörüdür.

Avrupa’da patent ve marka vekili kavramı, Avrupa Patenti Sözleşmesi’ne göre kurulan ve Türkiye’nin de kurucu üyesi olduğu, Avrupa Patent Ofisinde “profesyonel temsilci” olarak kayıtlı olan kişileri ifade etmektedir. Avrupa Patent Enstitüsünde kayıtlı olan patent ve marka vekilleri, profesyonel “Avrupa patent vekili” olarak adlandırılmaktadır.

Gerçek kişilerin yanı sıra, sanayi, ticaret ve hizmet sektörleri, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve diğer eğitim ve öğretim kurumları gibi tüzel kişilerin organlarının, yasal faaliyetleri sırasında oluşturdukları ayırt edici işaretler dahil tüm fikir ürünleri, bu kişilere münhasır haklar sağlamaktadır. Kişiye özel bu hakların korunması ve yönetimi, özel bilgi, uzmanlık ve deneyim gerektirmektedir. Fikir ürünlerinin üreticileri ve bu kişilerin elemanları çoğu zaman uzmanlık alanlarındaki iş ve eylemleri sırasında oluşturdukları fikir ürünlerinin nasıl korunacağı ve yönetileceği konusunda ayrıntılı bilgi ve deneyime sahip değildir. Örneğin, patent ve marka vekillerinin bilimsel araştırmalar veya Ar-Ge faaliyeti sonucunda oluşturulan buluşlarla ilgili olarak karşılaştıkları sorular, mesleğin önemini gözler önüne sermektedir.

2005, 2007, 2009 ve 2011 yıllarında Marka ve Patent Vekilliği sınavlarına katılan ve başarılı olan vekil sayıları ile patent ve marka vekilleri sayıları tablo 3.6 ‘ da görüldüğü gibidir.

Tablo 3.6: Patent ve Marka Vekilliği Sınavına Katılan ve Başarılı Olan Vekil Sayıları
(Kaynak TPE)

	Marka Vekilliği		Patent Vekilliği	
	Sınava Katılanlar	Başarılı Olanlar	Sınava Katılanlar	Başarılı Olanlar
2005	1503	899	1017	656
2007	1971	782	1267	227
2009	1675	287	1035	267
2011	1625	340	991	365
TOPLAM	6774	2308	4310	1515

2011 yılı sonu itibariyle, patent vekilliği için sicil kaydı yaptıran 1128 kişiden 415’i aktif olarak patent vekilliği, marka vekilliği için sicil kaydı yaptıran 1727 kişiden 737’si aktif olarak marka vekilliği yapmaktadır.

Niteliği ve Maliyeti

Patent ve marka vekilliği mesleğinin kazanılması için en az dört yıllık bir lisans programının tamamlanması ve Türk Patent Enstitüsü'nün iki yılda bir düzenlediği yeterlilik sınavında başarılı olunması gerekmektedir. Mesleğe ilk girişte staj, eğitim gibi herhangi bir koşula yer verilmemiştir. Sektördeki maliyetler, TPE ve diğer ofislerin resmi harç miktarı ile vekillerin hizmet bedelinin toplamından oluşmaktadır. TPE tarafından resmi harçlara ek olarak ücret ve KDV alınmaktadır. Herhangi bir meslek yasasının yürürlüğe girmemiş olması nedeniyle asgari ücret tarifesi bulunmamaktadır.

Sektörde Büyüme Oranları

Özellikle üniversitelerin teknoloji merkezleri kurmaya giderek önem vermeleri suretiyle üniversite-sanayi işbirliklerinin yoğunlaşması, bu yolla bilimsel araştırmaların ve Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi, sınaî haklar alanındaki başvuru sayılarının artmasına yol açacaktır. Bugün için “aktif olarak patent ve marka vekilliği” yapan toplam 1152 kişi, sınaî hak başvurularındaki artışa paralel olarak artacaktır. Böylece, gerek aktif olarak patent ve marka vekilliği yapanların sayısında, gerek gerçek veya tüzel kişiler bünyesinde çalıştırılacak personel sayısında artış beklenmektedir.

Sektörün Bölgesel Olarak Dağılımı

Aktif olarak patent ve marka vekilliği mesleğini icra eden kişilerin Türkiye'deki sektörel dağılımı, illerden yapılan patent, tasarım ve marka başvuru sayılarına paraleldir. İstanbul, Ankara ve İzmir, bu noktada ilk üç sıraya yerleşmektedir. TRB 1 bölgesine bakıldığında, bölgemizde kayıtlı olan marka ya da patent vekili bulunmamaktadır.

3.4. Teknoloji Transfer Arayüzleri

Teknoloji transferi, bireysel, kurumsal, bölgesel, ulusal ve küresel düzeyde, bilgi birikiminin zenginleşmesi, teknoloji geliştirme yeteneğinin pekişmesi, teknoloji geliştirme ve yenileşim faaliyetleri için gerekli ve çok etkilidir.

Kuşkusuz, teknoloji transferinde en etkili ve verimli yol üniversite-sanayi işbirliğinde kullanılan çeşitli mekanizmalardır. Bu mekanizmaların ortak yanı üniversitelerdeki bilgi birikiminden yeni ya da geliştirilmiş ürün, süreç ve hizmet edinimi için mümkün olan en geniş şekilde yararlanmaktır. Bununla, bu birikimin sosyal ve ekonomik faydaya dönüşmesi amaçlanmaktadır. Ancak, bütün dünyada üniversite-sanayi işbirliği hususunda bir tatminsizlik mevcuttur. Üniversite ve iş dünyası hedefleri arasındaki farklılık bunun başlıca sebebidir. Üniversitelerin asıl fonksiyonlarından olan temel araştırma ve bunun bilimsel çıktılarına zarar vermeyecek şekilde iki tarafa uygun çözümler arayışı sürdürülüyor. Bu bağlamda Teknoloji Transfer Ofisi, Teknoloji Transfer Merkezi gibi isimlerle anılan Teknoloji Transfer Arayüzleri giderek artan şekilde kullanılan mekanizmalar olarak kendini gösteriyor.

TTA'larla ilgili ilk önemli başlangıç olarak KOSGEB tarafından başlatılan kuluçkalık merkezleri (TEKMER) sayılabilir. 1990'ların başında kurulmaya başlayan bu merkezler özellikle start-up ve bir miktar da spin-off yaratılması konusunda önemli bir işlev görmüşlerdir.

Ardından 1996 yılında TÜBİTAK tarafından devreye alınan ve 10 yıl süren Üniversite-Sanayi Ortak Araştırma Merkezleri Programı (ÜSAMP) önemli bir deneyim olmuştur.

4691 sayılı kanunla 2000 yılında yürürlüğe giren Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile pek çok üniversite bünyesinde teknopark kurmaya başlamıştır.

Ve, 2000'lerin ikinci yarısından itibaren de Teknoloji Transfer Merkezleri (TTM) kurulmaya başlanmıştır. Ancak, bugüne kadar bu uygulama çıktılarının ülke için kritik bir büyüklük yarattığını söylemek mümkün görünmemektedir.

Türkiye için TTM Örnekleri

Teknoloji Transfer Arayüzlerinin teknoloji transferi süreçlerine dair üç temel faaliyet alanı şöyle tanımlanır;

- ✓ Üniversite ya da araştırma kurumlarının entelektüel değerlerinin özellikle de fikri haklar varlıklarının belirlenmesi, bu varlıkların hukuksal koruma işlemlerinin takibi ve bunlardan doğan hakların diğer yapılara özellikle de sanayiye lisanslama şeklinde transferi ile ticarileştirme süreçlerinin yönetilmesi;
- ✓ Genellikle üniversite ya da araştırma kurumu mensubu ve ticarileşme potansiyeli yüksek bir fikrin ya da buluşun sahibi olan araştırmacıya; şirket kurarak (spin-off) bu süreç sonunda yüksek ekonomik değer sağlanmasına aracılık etmek üzere, fikri haklar yönetimi, sermaye temini, kuluçkalık ya da teknoparklarda yer, hukuksal işlemler, iş geliştirme ve pazarlama gibi danışmanlık hizmetleri sağlanması;
- ✓ Sanayi kuruluşunun spesifik teknoloji gereksinimini tespit ederek, bunun üniversite ya da araştırma kurumundan kontrat bazlı Ar-Ge çalışması sonucu olarak teknoloji transferi şeklinde temin edilmesi.

Ülkemizde de tüm bu faaliyetler ile bunları destekleyecek diğer servisleri hedefleyen TTM sayısı giderek artmaktadır. Ancak bu yapıların zamanla, üniversite birikimleri ya da yakın sanayi çevresinin talepleri sonucu bu ana faaliyetlerden birinde yoğunlaşmaya başladığı, diğerlerinin nispeten geride kaldığı gözlenmektedir.

4. SINAİ MÜLKİYET HAKLARI İLE İLGİLİ MEVCUT TEŞVİKLER

4.1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvikleri

KOSGEB Teşvikleri

KOSGEB destekleri kapsamında sınai mülkiyet hakları ile ilgili destek içeren başlıca iki destek programı bulunmaktadır. Bunlar “Ar-Ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı” ile “Genel Destek Programı”dır.

Ar-Ge, inovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programının iki alt programından biri olan Ar-Ge ve inovasyon Programında işletmelerin patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil ve entegre devre topografyaları tescil belgelerini almak için yaptığı giderler karşılanmaktadır. Türk Patent Enstitüsü (TPE)’ne ve/veya yurt dışı muadili kurumlar ile TPE tarafından yetkilendirilmiş patent vekillerine yapılan ödemeler bu destek kapsamındadır. Geri ödemesiz olan bu destek kapsamında, giderlerin %75’i desteklenmekte olup, destek üst limiti 25.000 TL’dir. Destek kapsamında ödeme yapılabilmesinin koşulu, işletmenin ilgili patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil belgesi veya entegre devre topografyası tescil belgesini almış olmasıdır.

Ar-Ge, inovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programının iki alt programından bir diğeri olan Endüstriyel Uygulama Programında sınai mülkiyet haklarına ilişkin harcamalar için bir destek bulunmamaktadır.

Genel Destek Programının amacı, ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında KOBİ’lerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek ve sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmektir.

Genel Destek Programında işletmelerin; TPE veya muadili yurt dışı kurum/kuruluşlardan; patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil, entegre devre topografyaları tescil ve marka tescil belgelerini almak için başvuru yapılan kurumlara yaptığı ödemelere ve bunlara ilişkin vekillik hizmeti giderlerine destek verilmektedir. 3 yıl süre ile verilen ve üst limiti 20.000 TL olan bu destek geri ödemesizdir. Yurtdışı marka tescil belgesi desteği verilebilmesi için, yurt içinde marka tescil belgesi sahibi olunması koşulu aranmaktadır. Destek kapsamında ödeme yapılabilmesinin koşulu, işletmenin ilgili patent, faydalı model, endüstriyel tasarım tescil, entegre devre topografyası tescil veya marka tescil belgesini almış olmasıdır.

Ar-Ge Merkezi Teşvikleri

Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun4 amaçlarından biri Ar-Ge personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmektir. Ar-Ge yöneticiliği/birimine bağlı çalışan ve Kanunun 3. maddesi kapsamında destek personeli olarak değerlendirilen sınai mülkiyet haklarından sorumlu personel de bu destek kapsamındadır.

4.2. TÜBİTAK Teşvikleri

ARDEB 1008 Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programı

Patent Başvurusu Teşvik ve Destekleme Programının amacı, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası patent başvurularının sayısının artırılması, gerçek ve tüzel kişilerin patent başvurusu yapmaya teşvik edilmesi ve ülkemizde sınai mülkiyet hakları yönünde bilinçlenmeye katkıda bulunulmasıdır.

Teşvikler 3 kategori altında verilmektedir:

TBF-1: TBF-1,tesviği, Türkiye'de patent başvurusunda bulunan başvuru sahiplerine verilmektedir. Geri ödemesiz hibe olarak verilen bu teşvik toplam 3.450 TL ile sınırlıdır. Bu tutarın 450 TL'si vekillik hizmeti ücretleri için, 3.000 TL'si de resmi ofislere ödenecek resmi ücretler için tahsis edilmiştir. Destek başvurusu kabul edildiğinde resmi ücretler doğrudan başvuru sahibine verilmemekte, TPE, harçları TÜBİTAK'tan talep ederek tahsil etmektedir. Başvuru sahipleri, resmi ücret gerektiren işlemlerde TÜBİTAK destekli formları kullanarak, tahsis edilen hesaptan resmi ücretin tahsil edilmesini talep etmektedir.

TBF-2: TBF-2 sisteminde destekler, Uluslararası Patent başvurusu (PCT) ve Avrupa patent başvurularına verilmektedir. Geri ödemesiz hibe olarak verilen bu teşvik toplam 3.450 TL ile sınırlıdır. Bu tutarın 450 TL'si vekillik hizmeti ücretleri için 3.000 TL'si de resmi ücretler için tahsis edilmiştir. Harcamalar önce başvuru sahibi tarafından yapılmakta, yapılan harcamaların TÜBİTAK'a sunulmasının ardından bütün teşvik tutarı başvuru sahibinin hesabına direkt olarak aktarılmaktadır.

TBF-3: Uluslararası patent başvurusu (PCT) kaynaklı, bölgesel (EPC), ABD ve Japonya patent başvuruları veya en az bir ortak rüçhanı olan bölgesel (EPC), ABD ve Japonya patent başvuruları için sunulan destektir.

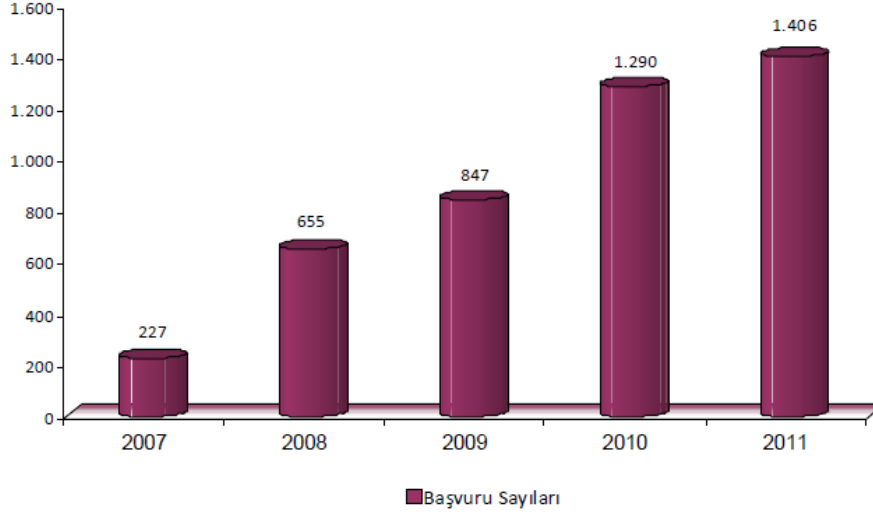
ARDEB 1301 Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları Ve Platformları Kurma Girişimi Projeleri (İSBAP) Destekleme Programı ve İSBAP Programı kapsamında İl Yenilik Platformları

Programın amacı ulusal ve uluslararası kurum, kuruluş, birim ve gruplar arasında temel bilimler, mühendislik, sağlık bilimleri, sosyal bilim ve ilgili teknoloji dallarında, özellikle ülkemizin bilim ve teknoloji öngörülerini doğrultusunda gelişmesini sağlamak üzere, ilgili taraflar arasında işbirliğini oluşturmak, artırmak ve bunların somut çıktılara yönelecek şekilde gelişmesini sağlamak üzere önerilecek işbirliği ağlarının ve platformların kurulmasını desteklemektir.

Toplantı, organizasyon, seyahat ve konaklama giderleri, büro, makine ve teçhizat, bilgi yayma ile ilgili giderler, web sayfaları, veri bankaları ve sanal laboratuvarlar kurmak için gerekli harcamalar (donanım, yazılım ve diğer), fikri ve sınai hizmetler ile danışmanlık ücretlerini kapsamaktadır. Destek üst limiti 250.000 TL'dir.

Sanayi ve is dünyasından kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları ile bunların oluşturduğu en az 2 katılımcıdan oluşan konsorsiyumlar başvuruda bulunabilmektedir.

İl Yenilik Platformları kapsamında tarafların (kamu, üniversite, sanayi ve sivil toplum) bir araya gelerek öncelikle İl Yenilik Stratejisi ve Eylem Planını oluşturmaları ve bu planı aktif katılım ve eşgüdümle hayata geçirmeleri hedeflenmektedir.

Şekil 4.1 : TUBİTAK Teşvik Sisteminden Yararlanan Başvuru Sayıları

Şekil 4.1 incelendiğinde, teşvik uygulamasının başladığı tarihten itibaren teşvik sisteminden 4.425 patent başvurusu için yararlanıldığı görülmektedir. Söz konusu başvuruların %31,7’si 2011 yılı içinde teşvike kabul edilmiştir. Başvuru sahipleri, 2011 yılı içerisinde TÜBİTAK teşvik sistemi kapsamında 1,8 milyon TL destekten yararlanmıştır.

4.3. Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşvikleri

98/10 Sayılı Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) Yardımına İlişkin Tebliğ

Ar-Ge Yardımına İlişkin Tebliğ ile Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, sanayi kuruluşlarının Ar-Ge projelerine sermaye desteği sağlanması ile kuruluşlarca yürütülen ‘Stratejik Odak Konuları Projeleri’ne ilişkin giderlerin hibe olarak Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu’ndan karşılanması amaçlanmaktadır.

“Stratejik Odak Konuları Projeleri” ülkemizde mevcut sanayi yapısı, teknoloji ve insan gücü birikimi ve uluslararası karşılaştırmalı üstünlüklerin dinamiği esas alınarak, hangi alanlarda teknolojik projeler yürütülmesinde yarar bulunduğunu veya Ar-Ge faaliyetlerinin ülkemizde gelişip yaygınlaşması için alınması gereken tedbirleri tespit eden projelerdir.

Tebliğ kapsamında patent ve lisans çalışmaları, destekten faydalanabilecek Ar-Ge faaliyetleri arasında gösterilmektedir. Kuruluşlar, taleplerinde, önceki dönemlere ait proje bazındaki TPE’den alınacak patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescili ile ilgili giderlerini belgelemektedir.

Sanayi kuruluşunun proje bazında desteklenen Ar-Ge faaliyetinin patentle sonuçlanması halinde, o proje bazındaki Ar-Ge giderleri için sağlanan toplam destek miktarının %10’u patentin alınmasından hemen sonra, ek destek olarak ilgili sanayi kuruluşuna ödenmektedir.

Lisans veya “know-how” satın alınmasını içeren projeler ile bir ürün veya sistem oluşturulmasını, geliştirilmesini sağlamayan, sadece teknoloji transferinden oluşan projeler bu kapsamda desteklenmemektedir.

2010/6 Sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ

Tebliğ’in amacı, Türkiye’de sınai ve/veya ticari faaliyet gösteren şirketler ile işbirliği Kuruluşları üyelerinin ürünlerinin pazarlama ve tanıtımının yapılmasını sağlamak, bu çerçevede yurt dışında gerçekleştirilen tanıtım, marka tescil giderleri ile yurt dışında mal ticareti yapmak amacıyla açılan birimlerle ilgili giderlerinin bir kısmının Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu’ndan karşılanmasıdır.

Tebliğ kapsamında şirketlerin yurt içi marka tescil belgesine sahip oldukları markalarının yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Dolarına kadar desteklenmektedir.

2006/4 Sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY’ nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ

Tebliğ’in 10. maddesi kapsamında şirketlerin, Müsteşarlık tarafından marka destek programı kapsamına alındığı tarihten sonra; patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile destek kapsamına alınan markalarının tescili ve korunmasına ilişkin olarak gerçekleştirecekleri giderleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları desteklenmektedir.

Tebliğ’in 11. maddesine, TURQUALITY Komitesi tarafından TURQUALITY destek programı kapsamına alınan şirketlerin; patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile TURQUALITY Sertifikasını haiz markalarının yurtdışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri %50 oranında desteklenmektedir.

2008/2 Sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ

Bu Tebliğ ile Türkiye’de tasarım kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılmasını teminen tasarımcı şirketleri, tasarım ofisleri ile Birlikler, tasarım dernekleri-birliklerinin gerçekleştireceği tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık harcamaları ile yurt dışında açacakları birimlere ilişkin giderlerinin Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu’ndan karşılanması amaçlanmaktadır.

Türkiye’de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan tasarımcı şirketlerin yurt dışında tanınmaları ve markalaşmaları amacıyla, patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tesciline ilişkin harcamaları ile markalarının yurtdışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri, % 50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları ile desteklenmektedir.

5. TÜRKİYE 'DE MEVCUT DURUM

Toplumda giderek artan sınai mülkiyet bilinciyle birlikte, son yıllarda sınai mülkiyet başvurularında önemli artışlar meydana gelmiştir. 2008 yılında 10 bin sayısının üzerine çıkan yıllık patent ve faydalı model başvuru sayısı, 2011 yılında 13.485 rakamına ulaşmıştır. Marka mevzuatının değiştiği 1995 yılından 2011 yılı sonuna kadar Türk Patent Enstitüsüne yaklaşık 832.000 marka başvurusu yapılmış olup, ülkemiz 2011 yılında yaklaşık 118 bin olarak gerçekleşen marka başvurusu ile Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır. 2011 yılında TPE'ye yapılan yaklaşık 36 bin endüstriyel tasarım başvurusu ile Türkiye, tasarım başvuruları alanında Avrupa'da ilk üçteki konumunu muhafaza etmiştir. Ülkemizin yerel ve yöresel değerlerinin korunması açısından büyük önem taşıyan coğrafi işaretler konusunda artan bilince paralel olarak, artış gösteren coğrafi işaret başvurularının 2011 yılı sonu itibariyle 151 tanesi tescil edilmiştir.

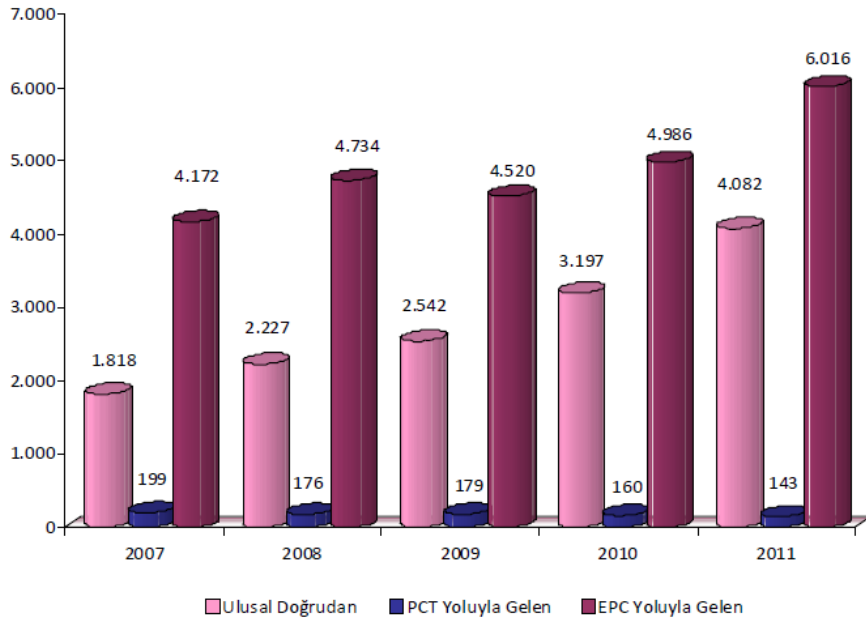
Sınai mülkiyet haklarının elde edilmesine dair son yıllarda yapılan başvurular ve başvurulara ait performans değerlendirmeleri izleyen bölümde verilmektedir.

Patent ve Faydalı Model

Şekil 5.1 : Patent Başvuru Sayıları

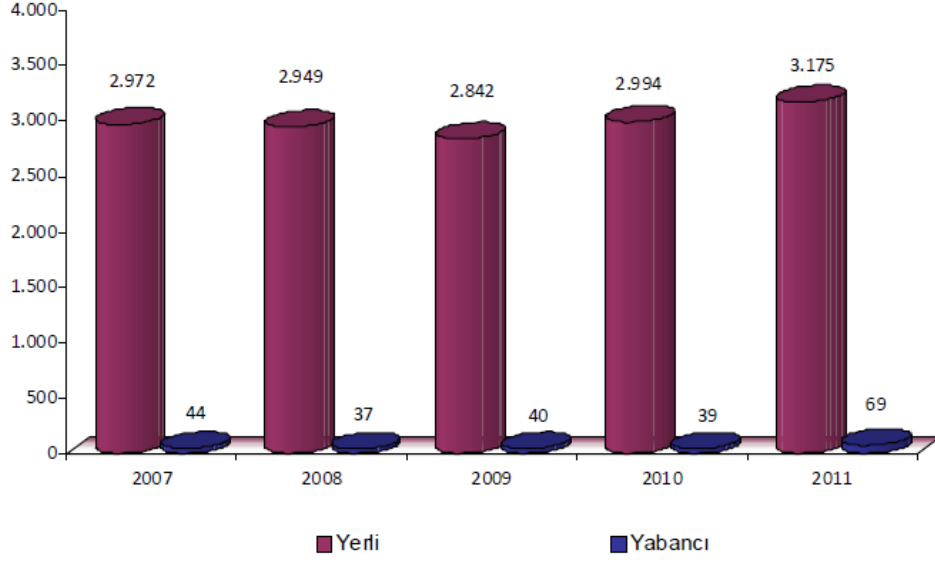
2011 yılında 4.087 yerli, 6.154 yabancı patent başvurusu yapılmıştır. 2011 yılında 2010 yılına göre yerli başvuru sayısı %25,75; yabancı başvuru sayısı ise %20,83 artmıştır. Toplam patent başvuru sayısı bir önceki yıla göre %22,75 artarak 10.241'e ulaşmıştır.

Şekil 5.2: Farklı Sistemlerden Yapılan Patent Başvuruları

2007-2011 döneminde farklı sistemlerden yapılan patent başvurularının gösterildiği Şekil 5.2'ye bakıldığında, uluslararası bir başvuru sistemi olan PCT aracılığıyla yapılan patent başvurularında kayda değer bir artış gözlenmezken, Türkiye'de doğrudan geçerli olabilecek bir Avrupa patentinin elde edilme imkanının sunulduğu EPC başvurularının 2011 yılında 6.016 sayısına ulaştığı görülmektedir. Ayrıca, 2006 yılında yürürlüğe giren TÜBİTAK-TPE işbirliği kapsamındaki teşvik sisteminden yararlanılması nedeniyle, ulusal doğrudan patent başvurularının sayısı 2007 yılından itibaren sürekli artış göstermiştir.

Toplam patent başvurularının 3.962'si yerli 120'si yabancı olmak üzere 4.082'si doğrudan, 43'ü yerli 100'ü yabancı olmak üzere 143'ü PCT aracılığıyla ve 82'si yerli 5.934'ü yabancı olmak üzere 6.016'sı EPC aracılığıyla yapılmıştır. Ülkemizdeki yerli patent başvuruları dünya ortalamasının üzerinde artışlar göstermektedir. Bu çerçevede, 2008 yılında %23,4, 2009 yılında %14,1, 2010 yılında %25,6 olarak gerçekleşen artış, 2011 yılında ise %25,75 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 5.3: Faydalı Model Başvuru Sayıları

Buluşlar için bir diğer koruma türü olan faydalı model başvurularında 2009 yılında bir azalma olduğu halde, 2010 yılında faydalı model başvuruları %5,2 oranında artarak 3.033'e ulaşmıştır. 2011 yılında ise bu rakam %7 artarak 3.244 olmuştur.

Patent ve faydalı model başvuruları birlikte değerlendirildiğinde 2009 yılında 10.123 olan toplam başvuru sayısı, 2010 yılında 11.376 olmuş, 2011'de ise bu rakam 13.485'e ulaşarak %18,5 oranında artmıştır.

Tablo 5.1: Patent ve Faydalı Model Başvuru İstatistikleri

Yıl	Patent		Faydalı Model	
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı
2007	1.838	4.351	2.972	44
2008	2.268	4.869	2.949	37
2009	2.588	4.653	2.842	40
2010	3.250	5.093	2.994	39
2011	4.087	6.154	3.175	69

Patent ve faydalı model başvuruları birlikte değerlendirildiğinde 2011 yılında toplam 13.485 başvuru yapılmıştır. Verilerin incelenmesinde, toplam başvurular içinde yerli başvuru oranının 2011 yılında %53,9 olduğu görülmüştür. 2011 yılında, 2010 yılına göre yerli patent başvurularında %25,75 oranında bir artış yaşanırken, bu artış oranı faydalı model başvurularında %6,11'dir. Bu da Türkiye'nin buluş yapısının değiştiğini ve faydalı model başvurusu yerine patent başvurusunun tercih edildiğini göstermektedir.

Tablo 5.2: Patent Belgesi İstatistikleri

Yıl	Yerli			Yabancı		
	TPE	PCT	EPC	TPE	PCT	EPC
2007	183	114	21	130	202	4.140
2008	253	48	37	96	154	4.281
2009	341	68	47	93	149	4.912
2010	507	66	69	83	110	4.675
2011	714	59	74	56	67	5.569

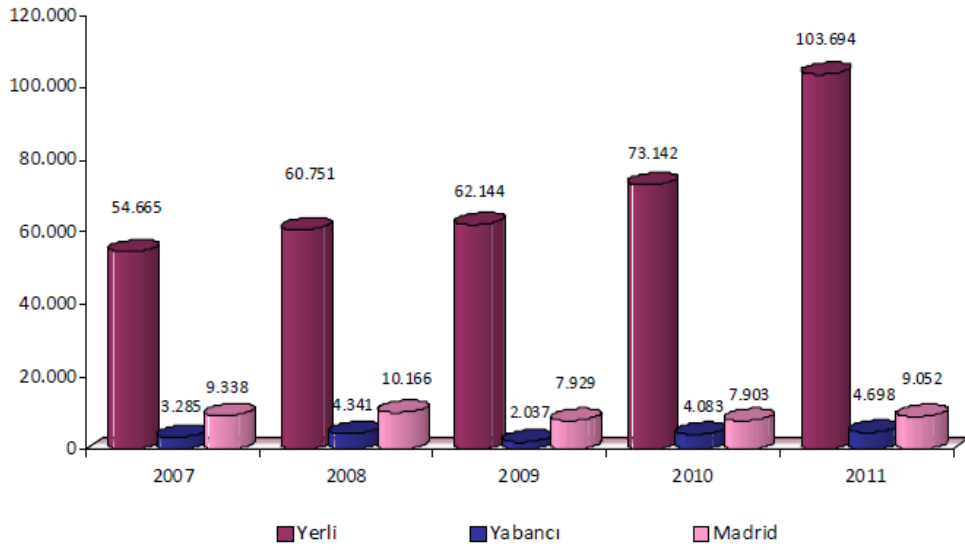
2011 yılında verilen patent sayısı 6.539 olarak gerçekleşmiştir. Verilen patentlerin 5.643'ü EPC yoluyla ülkemizde geçerli olan Avrupa patentleridir. 2011 yılında verilen patentlerin 847'si yerli, 5.692'si ise yabancıdır.

Tablo 5.3 : Faydalı Model Belgesi İstatistikleri

Yıl	Yerli		Yabancı	
	TPE	PCT	TPE	PCT
2007	2.148	0	29	4
2008	1.833	0	31	5
2009	2.148	3	26	2
2010	2.021	1	24	4
2011	1.946	2	25	3

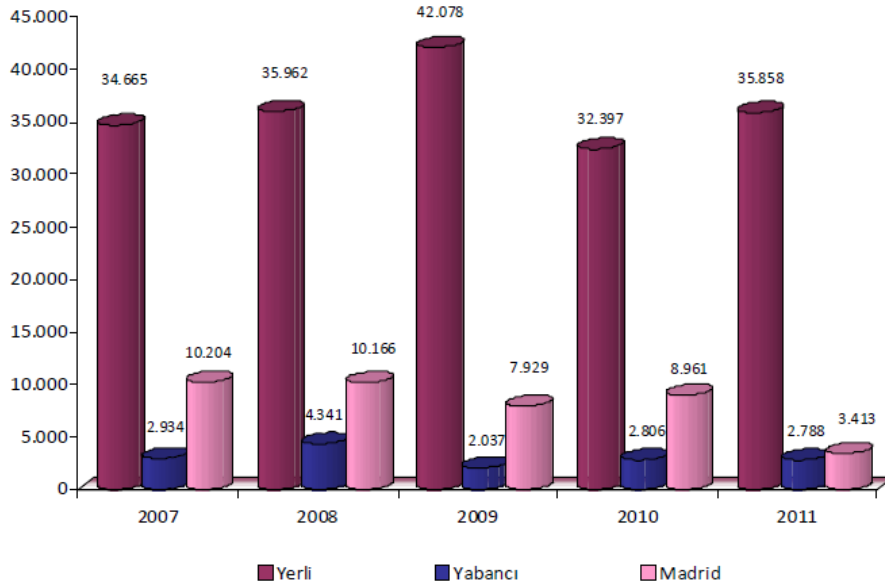
2011 yılında tescil edilen faydalı model belge sayısı 1.976 olarak gerçekleşmiştir. Verilen belgelerin 1.948'i yerli başvurulardan, 28 tanesi ise yabancı başvurulardan oluşmaktadır.

Marka ve Coğrafi İşaret

Şekil 5.4 : Marka Başvuru Sayıları

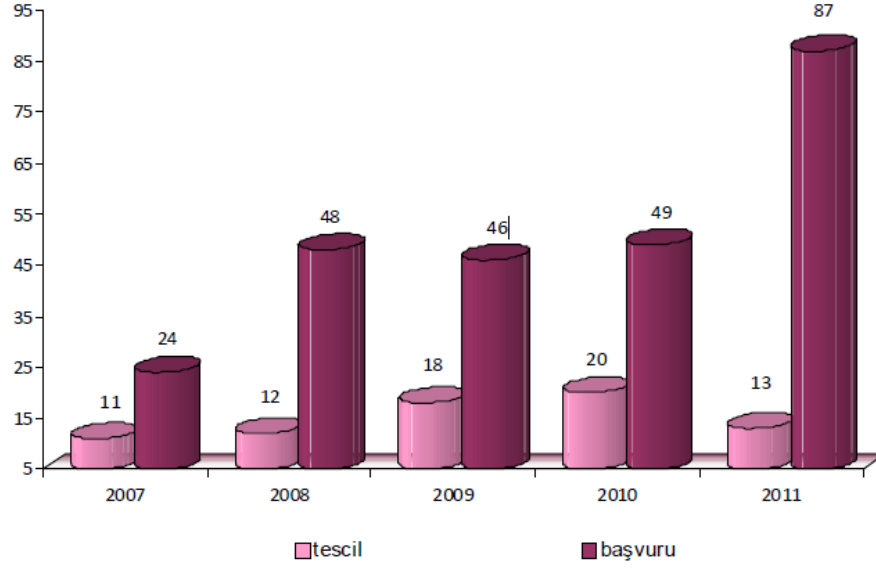
Son beş yıllık döneme bakıldığında küresel ekonomik krizin gerçekleştiği 2009 yılı haricinde marka tescil başvurularında yıldan yıla dikkate değer artışların olduğu görülmektedir. 2011 yılında alınan toplam marka tescil başvurusu 2010 yılına göre %38 artarak 117.444'e ulaşmıştır.

Şekil 5.5: Marka Tescil Sayıları

2007-2011 yılları arasında tescil edilen marka sayılarını gösteren Şekil 5.5 'e bakıldığında, 2010 yılında tescil edilen marka sayısı 44.164 iken, 2011 yılında tescil edilen marka sayısının 42.059 olduğu görülmektedir. Marka tescil sayılarında 2011 yılında bir önceki yıla göre %4,8 oranında bir azalma gerçekleşmiştir. Tescil sayılarındaki bu düşüşün nedeni, 2011 yılında

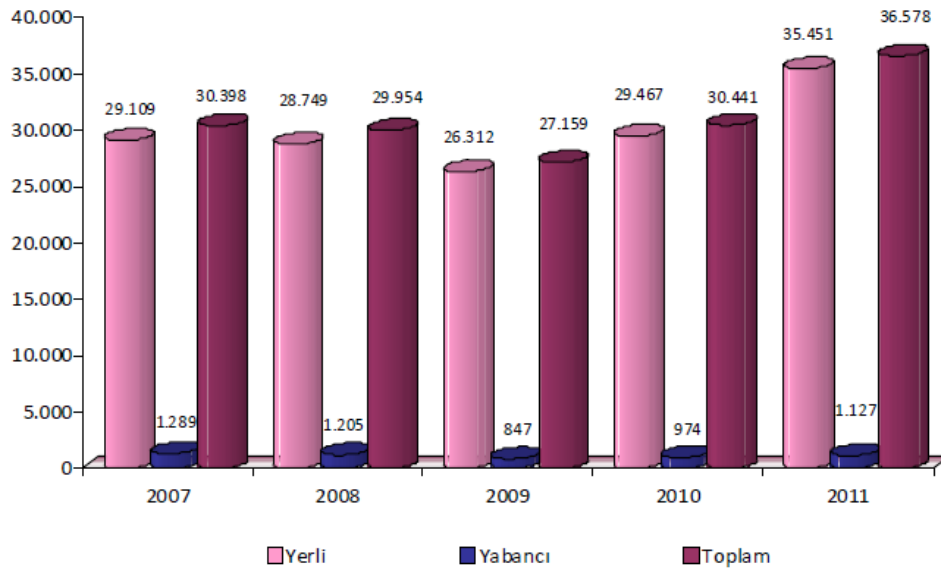
Enstitüde yaşanan önemli sayıdaki personel değişikliklerinin ve marka başvuru sayılarında gerçekleşen %38’lik artışın yansıması olarak değerlendirilmektedir.

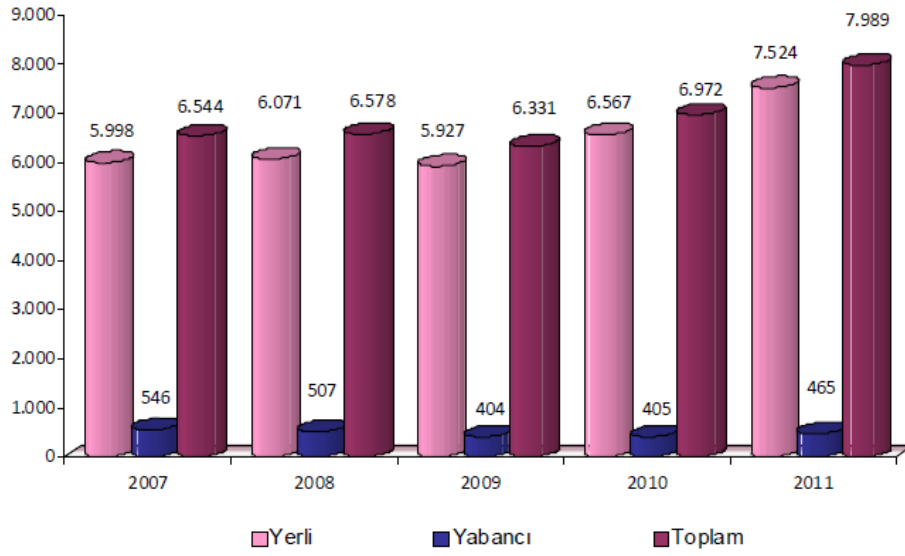
Şekil 5.6 : Coğrafi İşaret Başvuru ve Tescil Sayıları

2007-2011 yılları arasında gerçekleşen coğrafi işaret başvuru ve tescil istatistiklerinin verildiği Şekil 5.6 incelendiğinde, 2011 yılında coğrafi işaret başvurularında 2010 yılına göre önemli ölçüde artış olduğu görülmektedir. 2011 yılında 87 coğrafi işaret başvurusu yapılmış olup tescile bağlanan coğrafi işaret sayısı ise 13’dür.

Endüstriyel Tasarım

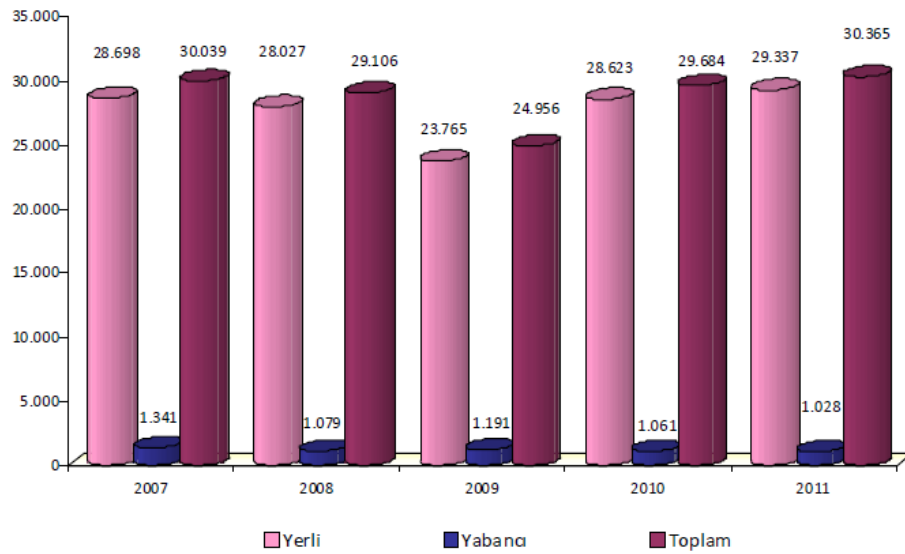
Şekil 5.7 : Tasarım Bazlı Başvuru Sayısı

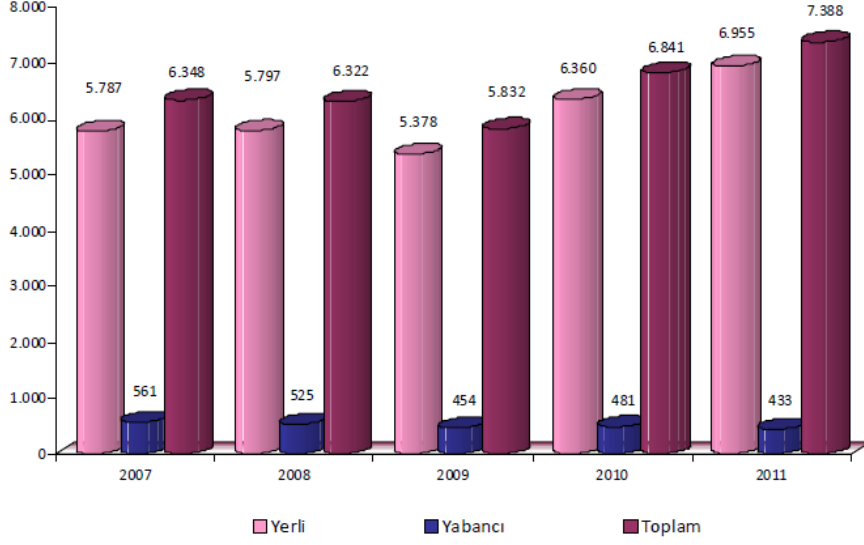
Şekil 5.8: Dosya Bazlı Başvuru Sayıları

Tasarım bazlı başvuru sayılarının verildiği Şekil 5.7 incelendiğinde, 2011 yılında başvuru sayısının 2010 yılına göre yaklaşık %20 oranında bir artışla 36.578'e ulaştığı görülmektedir.

Dosya bazlı başvuru sayılarının verildiği Şekil 5.9 incelendiğinde, 2011 yılında başvuru sayısının 2010 yılına göre yaklaşık %15 oranında bir artışla 7.989'a ulaştığı görülmektedir.

Şekil 5.9: Tasarım Bazlı Tescil Sayıları

Şekil 5.10 : Dosya Bazlı Tescil Sayıları

Tasarım bazlı tescil sayılarının verildiği Şekil 5.9 incelendiğinde, 2011 yılında tescil sayısının 2010 yılına göre yaklaşık %2,3 oranında bir artışla 30.365'e ulaştığı görülmektedir.

Dosya bazlı tescil sayılarının verildiği Şekil 5.10 incelendiğinde, 2011 yılında tescil sayısının 2010 yılına göre yaklaşık %8 oranında bir artışla 7.388'e ulaştığı görülmektedir.

5.1. Haklar ne ölçüde korunmaktadır ?

Türkiye'deki mevcut durum analizinde görüldüğü üzere, Türkiye'nin son yıllardaki Sınai Mülkiyet Hakları konusunda göstermiş olduğu performans sürekli artış göstermektedir. Tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetleri neticesinde toplumda oluşan farkındalık ile gelinen nokta bir başarı ölçütüdür.

Performans iyi, başvuru ve tescil sayıları her geçen gün artış göstermektedir fakat haklar ne ölçüde korunuyor, hakların ihlaline ilişkin kanunların uygulanması, yaptırımlar ne derecede etkin. Türkiye'de henüz mahkeme süreleri oldukça uzun ve ticari ahlak kültürü hususunda mesafe alınmalıdır.

Tüm bunlara rağmen, istatistiksel verilere göre, son yıllarda

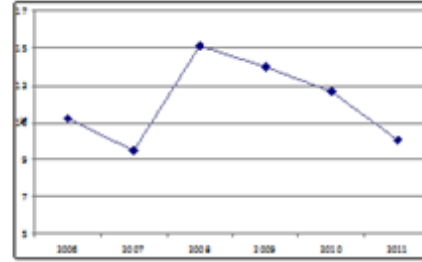
- TPE 'ye yapılan itiraz oranları
- TPE'ye açılan dava oranları, sayıları
- TPE lehine sonuçlanan davalar (Yargıtay)
- Taklitte mücadelede polis yakalamaları
- FMH İhtisas Hukuk ve Ceza mahkemeleri iş yükü , dava süreleri

gibi konularla iyileşmeler gözlemlenmektedir. İstatistiklere bakılacak olursa;

	2007	2011	İyileşme
TPE yapılan itiraz oranı	%13	%8	38%

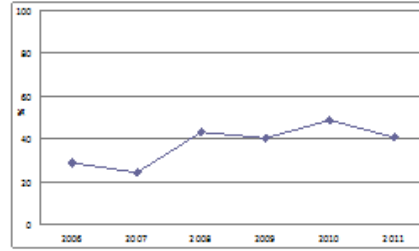
	2008	2011	İyileşme
TPE'ye açılan dava oranı	%15	%10	33%

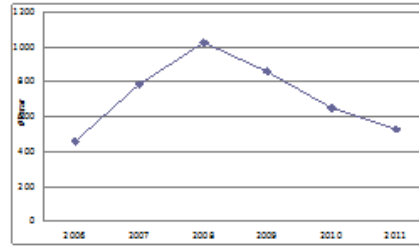
Şekil 5.11 : TPE'ne Yapılan İtiraz Oranı, Açılan Dava Oranı

Şekil 5.11'de görüldüğü üzere, 2007 ve 2011 yılları arasında TPE'ye yapılan itiraz oranlarında % 38 lik bir iyileşme söz konusudur. 2008 ve 2011 yılları arasında TPE'ye açılan dava oranlarında ise % 33 lük bir iyileşme söz konusudur.

	2007	2011	İyileşme
TPE lehine sonuçlanan davalar (Yargıtay)	%24	%40	66%

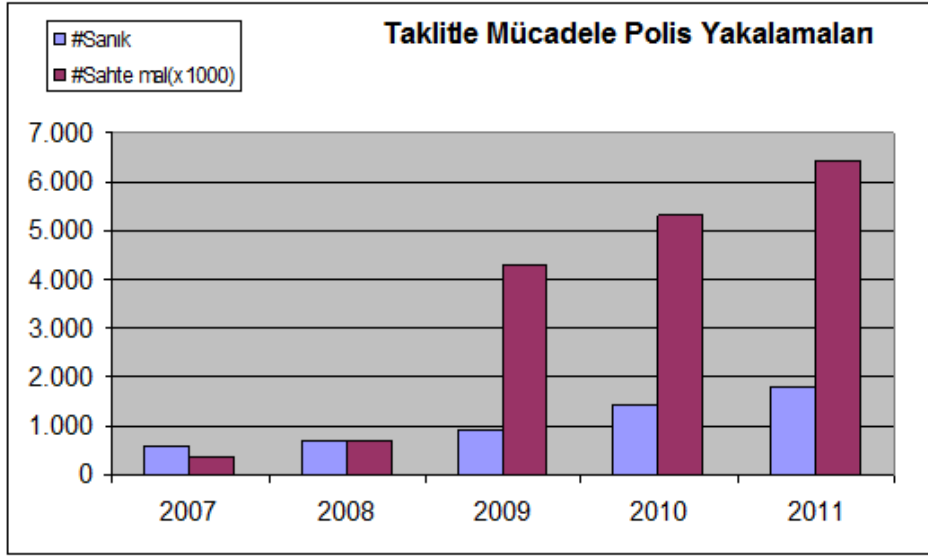

	2008	2011	İyileşme
TPE'ye açılan dava sayısı	1058	529	48%

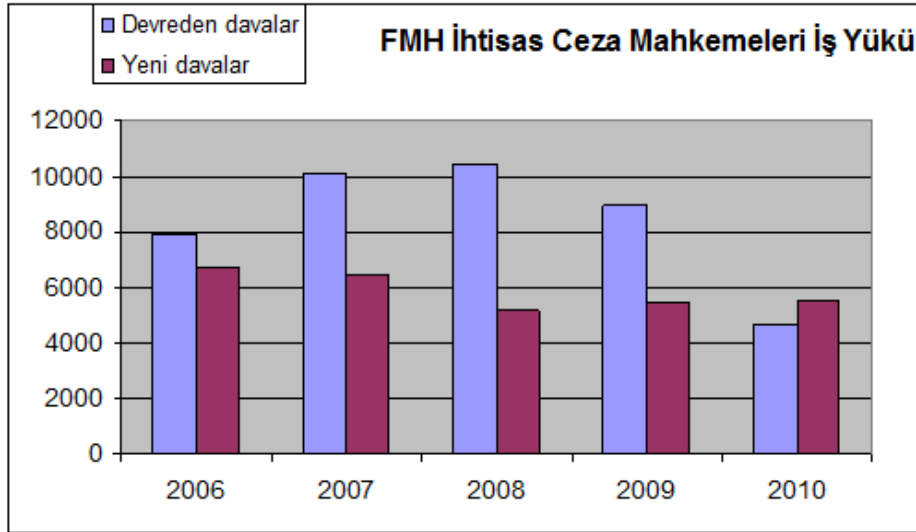
Şekil 5.12 : TPE Lehine Sonuçlanan Davalar ve TPE'ye Açılan Dava Sayıları

Şekil 5.12'de görüldüğü üzere, 2007 ve 2011 yılları arasında TPE lehine sonuçlanan Yargıtay davalarında % 66 lık bir iyileşme söz konusudur. 2008 ve 2011 yılları arasında TPE'ye açılan dava sayılarında ise % 48 lik bir iyileşme söz konusudur.

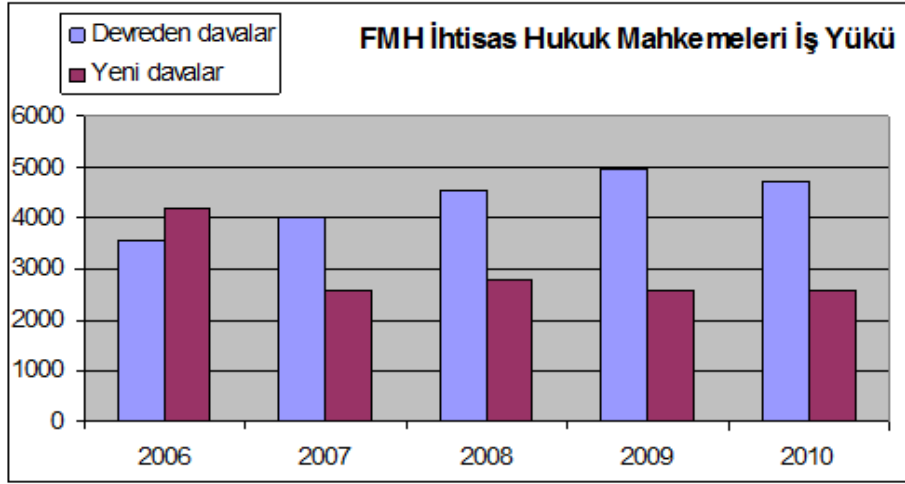
Şekil 5.13 : Taklitte Mücadelede Polis Yakalamaları

Şekil 5.13’ de görüldüğü üzere taklitte mücadelede polis yakalamaları kapsamında, sanık ve sahte mal yakalama sayılarında yıllar itibariyle artış gözlenmiştir. Meydana gelen artışlar denetimlerin artırıldığı şeklinde yorumlanabilir.

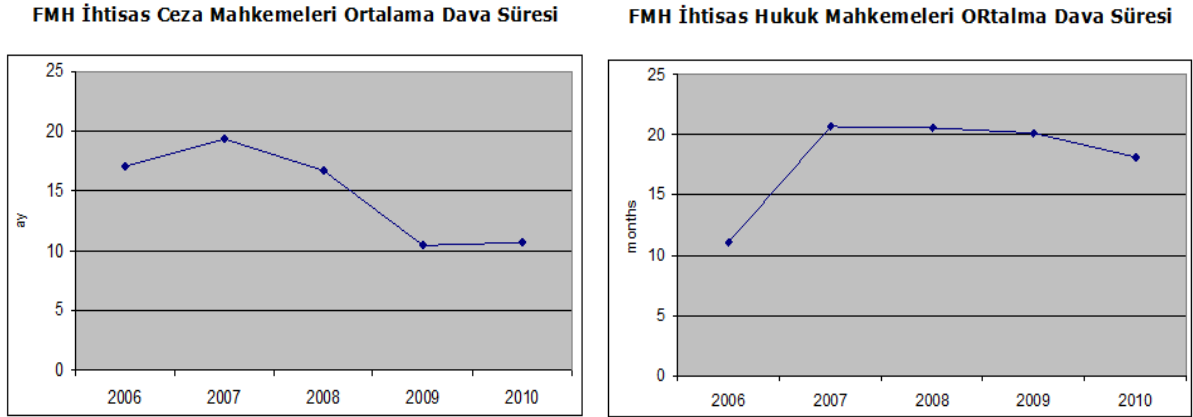
Şekil 5.14 : FMH İhtisas Ceza Mahkemeleri İş Yüğü

FMH İhtisas Ceza Mahkemeleri iş yükü durumunun verildiği şekil 5.14’de görüldüğü üzere, çok belirgin değişimler gerçekleşmese de devreden dava ve yeni dava sayılarında iyileşmeler söz konusudur.

Şekil 5.15 : FMH İhtisas Hukuk Mahkemeleri İş Yüğü

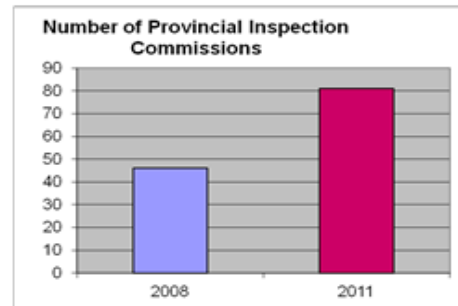
FMH İhtisas Hukuk Mahkemeleri iş yükünü gösteren şekil 5.15 incelendiğinde, devreden davalarda 2006 yılına kıyasla son yıllarda bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Yıllar itibariyle İhtisas Hukuk Mahkemelerine açılan dava sayılarında 2006 yılı hariç ciddi değişimler meydana gelmemiştir.

Şekil 5.16 : FMH İhtisas Ceza ve Hukuk Mahkemeleri Ortalama Dava Süreleri

Şekil 5.16 incelendiğinde, FMH İhtisas Ceza Mahkemelerinde 2006 ve 2010 yılları arasında küçük artışlar haricinde genel olarak ortalama dava sürelerinde azalma gözlemlenmektedir. FMH İhtisas Hukuk Mahkemelerinde ise 2010 yılındaki azalış hariç ortalama dava sürelerinde artış gözlemlenmektedir.

	2008	2011	İyileşme
İl Denetleme Komisyonları Sayısı	46	81	76%

Şekil 5.17 : İl Denetleme Komisyon Sayıları

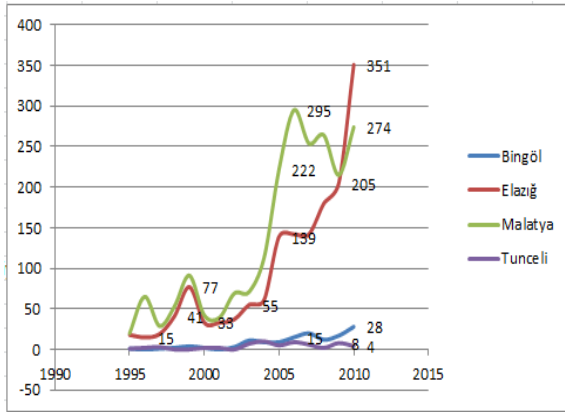
Şekil 5.17’de görüldüğü üzere 2008 ve 2011 yılları arasında İl Denetleme Komisyon sayısında % 76 lık bir iyileşme söz konusudur.

6. TRB 1 'de MEVCUT DURUM

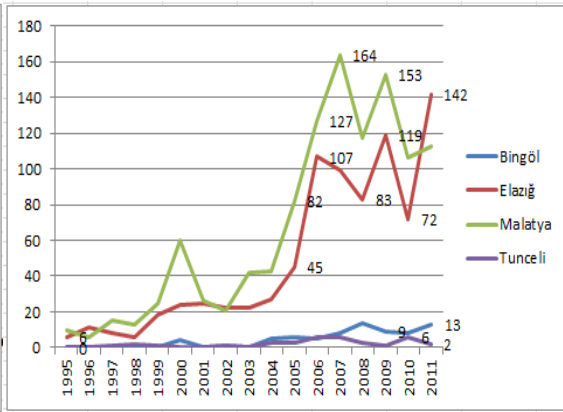
Son yıllarda sınai mülkiyet başvurularında önemli artışlar görülmesine rağmen sanayileşmenin başvuru sayısında önemli rol oynadığı göze çarpmaktadır. İllere göre başvurular incelendiğinde İstanbul'un önde olduğu görülmektedir. İstanbul'u Bursa, Ankara, İzmir ve Kayseri illeri takip etmektedir.

TRB 1 Marka Performansı

TRB 1 bölge şehirlerinde marka başvurularının ve tescillerinin yıllar itibariyle değişimi aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

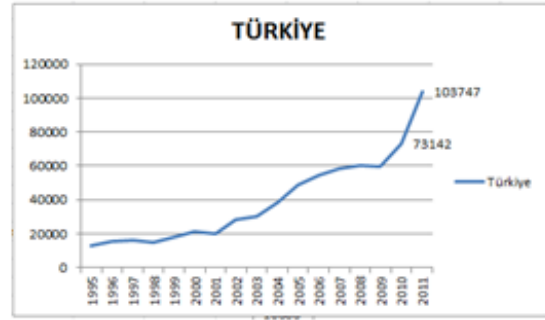
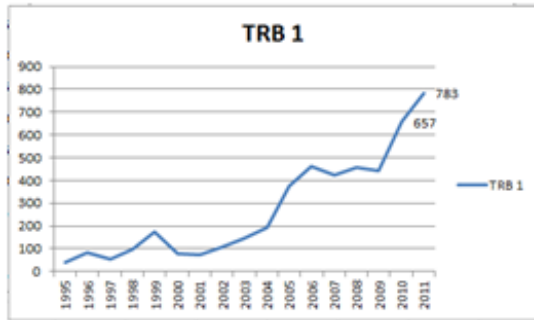
Şekil 6.1 : TRB 1 Marka Başvuruları

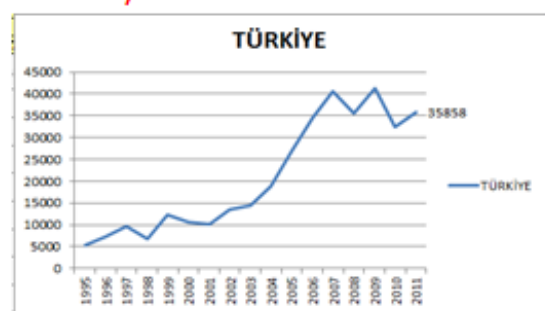
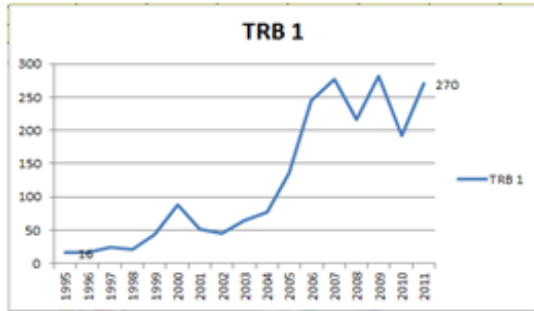
Şekil 6.2 : TRB 1 Marka Tescilleri

Şekil 6.1 ve şekil 6.2 incelendiğinde, TRB 1 bölge şehirlerinden Elazığ ve Malatya yakın performanslar sergilerken Bingöl ve Tunceli şehirlerinin performanslarının görece düşük olduğu gözlemlenmektedir.

Marka Başvuru Sayıları

Marka Tescil Sayıları

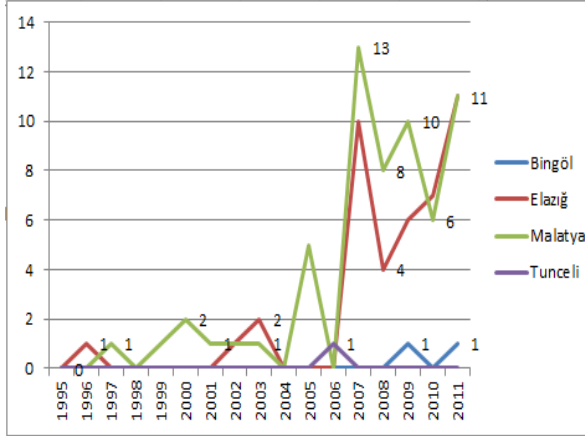

Şekil 6.3 : TRB 1 Marka Başvuru ve Tescil Sayıları

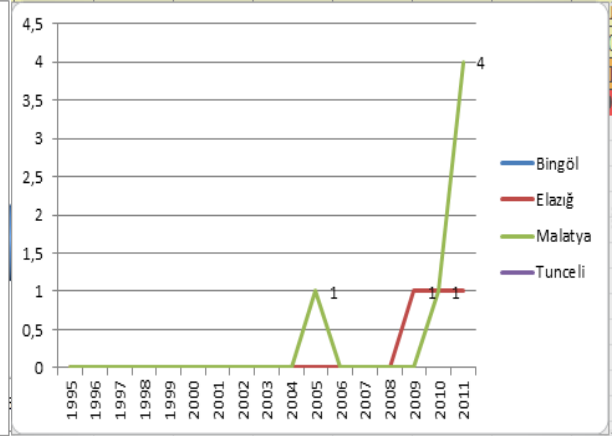
Şekil 6.3’de, TRB 1 ve Türkiye’ nin yıllar itibariyle marka başvuru ve tescil sayıları gösterilmektedir. 2011 yılını ele alırsak TRB 1 bölgesindeki marka başvuru sayısı 783 iken marka tescil sayısı 270 dir. 2011 yılı için Türkiye’nin marka başvuru ve tescil performansı ele alındığında, 103747 başvuru sayısına karşılık 35858 tescil bulunmaktadır.

TRB 1 Patent Performansı

TRB 1 bölge şehirlerinde patent başvuru ve tescillerinin yıllar itibariyle değişimi aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

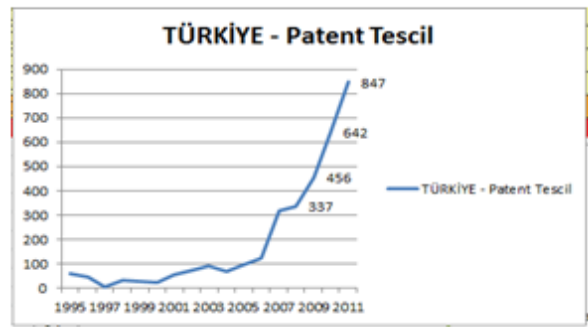
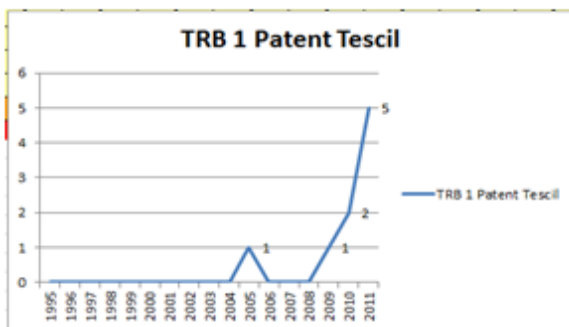
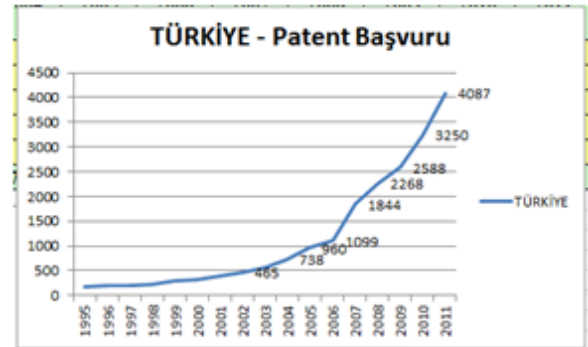
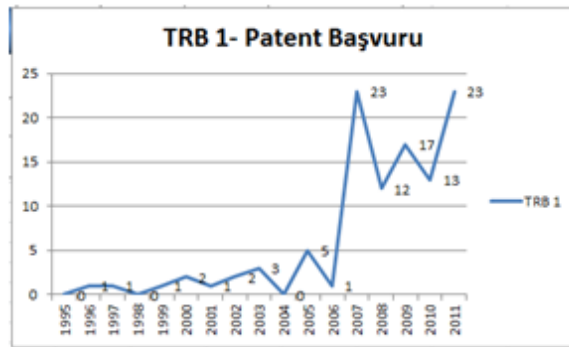

Şekil 6.4 : TRB 1 Patent Başvuruları

Şekil : 6.5: TRB 1 Patent Tescilleri

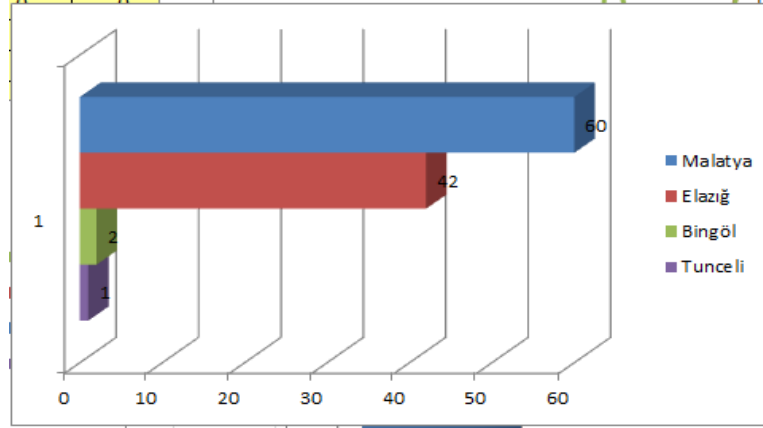
Şekil 6.4 ve şekil 6.5’den anlaşıldığı üzere, bölge illerinin patent performansı oldukça düşüktür. Bölge illerindeki sanayi ve teknoloji altyapısının istenen seviyede olmaması buluş basamağı içeren patent tescil performansını etkilemiştir. 1995 yılları arasında Malatya ilinde tescillenen patent sayısı 6 iken, aynı yıllar arasında Elazığ ilinde tescillenen patent sayısı yalnızca ikidir. Bingöl ve Tunceli illerinde ise henüz tescillenen patent bulunmamaktadır.

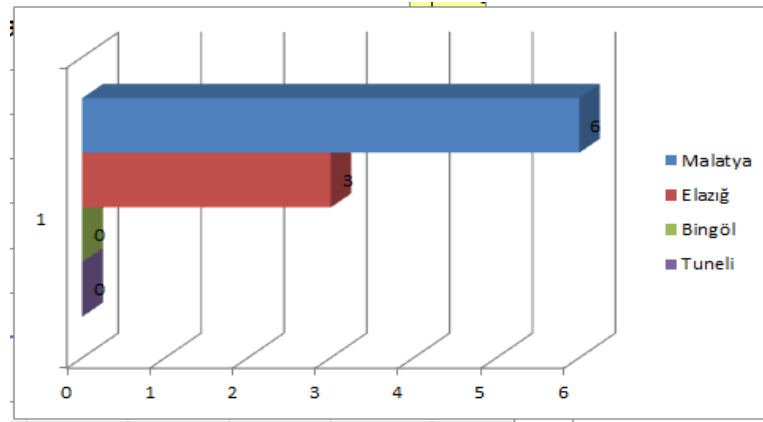
Şekil 6.6 : Yıllar İtibariyle TRB 1 Patent Başvuru ve Tescil Sayıları

Şekil 6.6'da TRB 1 ve Türkiye' nin yıllar itibariyle patent başvuru ve tescil sayıları gösterilmektedir. 2011 yılını ele alırsak TRB 1 bölgesindeki patent başvuru sayısı 23 iken patent tescil sayısı 5 dir. 2011 yılı için Türkiye'nin patent başvuru ve tescil performansı ele alındığında, 4087 başvuru sayısına karşılık 847 tescil bulunmaktadır.

1995 – 2011 yılları arası TRB 1 bölgesindeki toplam patent başvuru ve tescil sayıları aşağıdaki grafiklerde (şekil 6.7 ve şekil 6.8) gösterilmiştir.

Şekil 6.7 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 yılları arası
Toplam Patent Başvuru Sayısı

Şekil 6.8 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 yılları arası
Toplam Patent Tescil Sayısı

TRB 1 Coğrafi İşaret Performansı

Türkiye'de 157 adet tescilli, 181 adet ise başvuru aşamasında olan coğrafi işaret vardır.

TRB 1 bölgesinde ise, 3 adet tescil edilmiş coğrafi işaret bulunmaktadır;

- Elazığ Öküzgözü Üzümü
- Malatya Kayısı
- Arapgir Köhnü Üzümü

Örneğin Malatya Kayısının coğrafik işaret olarak tescil edilmesi sadece Malatya İli ve ilçeleri, Baskil, Gürün, Gölbaşı ve Elbistan'da yetiştirilen Hacihaliloğlu, Kabaası, Çataloğlu,

Hasanbey, Soğancı ve Çöloğlu çeşitlerinin Malatya Kayısısı olarak satılmasına izin verilmektedir.

TRB 1 bölgesinde 2 adet başvuru aşamasında olan coğrafi işaret vardır.

Munzur Sarımsağı (Şubat 2012)

Daha önce Tunceli Sarımsağı adıyla yapılan başvuru Türk Patent Enstitüsü tarafınca reddedilmiştir. Reddedilme gerekçesi olarak ürünün endemik tür olması, henüz kültüre kazandırılmamış olması, ticari alt yapısının bulunmadığı, üretiminin, depolanmasının belirli standartlara sahip olmaması gösterilmiştir. Daha sonra ise Munzur Sarımsağı adıyla yapılan başvuru henüz başvuru aşamasındadır. Munzur Sarımsağının kültüre alınması çalışmaları devam etmektedir. Tunceli İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün KDRP Projesi kapsamında yapmakta olduğu proje kapsamında 2012 Sonbahar ayında ekimlerin gerçekleştirileceği, 2013 Eylül ayında ise sökümünün gerçekleştirileceği beklenmektedir. Kültüre alınması sürecinin tamamlanması halinde ise ürünün coğrafi işaret tescili almasının daha kuvvetli olacağından bahsedilebilir.

Malatya Analı Kızlı Tiritli Köfte Yemeği (Aralık 2011)

2011 yılı aralık ayında yapılmış olan başvuruya ilişkin başvuru sahipleri Evrak eksikliğinden ötürü 3 ay ek süre talebinde bulunmuşlardır. Başvuru sahibi Malatya Ticaret ve Sanayi Odasıdır. Başvuru süreci devam etmektedir.

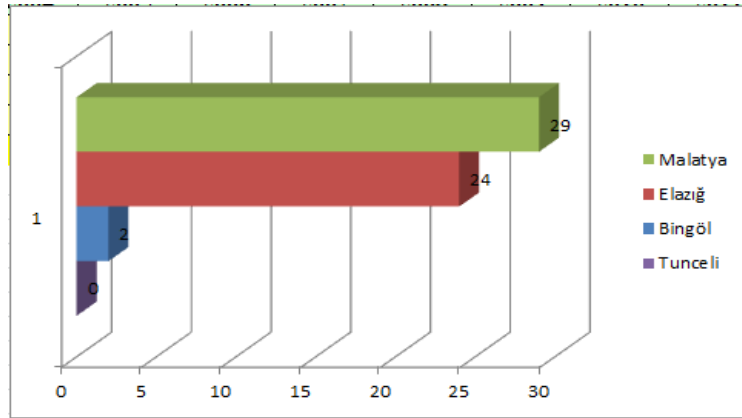
TRB 1 bölgesine dair genel durum tablo 6.1'de gösterilmektedir;

Tablo 6.1 : TRB 1 Coğrafi İşaret Durum Tablosu

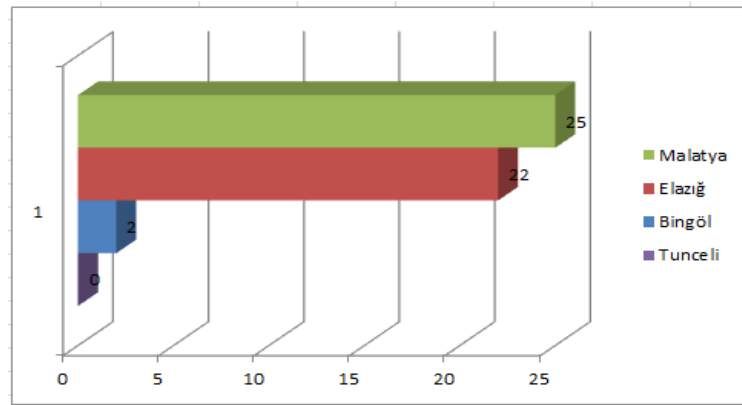
	Tescilli Coğrafi İşaret	Başvuru aşamasında olan
Türkiye	157	181
TRB 1	3	2
Bingöl	0	0
Elazığ	1 (ELAZIĞ ÖKÜZGÖZÜ ÜZÜMÜ)	0
Malatya	2 (MALATYA KAYISISI, ARAPGİR KÖHNÜ ÜZÜMÜ)	1 (MALATYA ANALI KIZLI TİRİTLİ KÖFTE YEMEĞİ)
Tunceli	0	1 (MUNZUR SARIMSAĞI)

TRB 1 Endüstriyel Tasarım Performansı

1995 – 2011 yılları arası TRB 1 bölgesindeki toplam Endüstriyel Tasarım başvuru ve tescil sayıları aşağıdaki grafiklerde (şekil 6.9 ve şekil 6.10) gösterilmiştir.

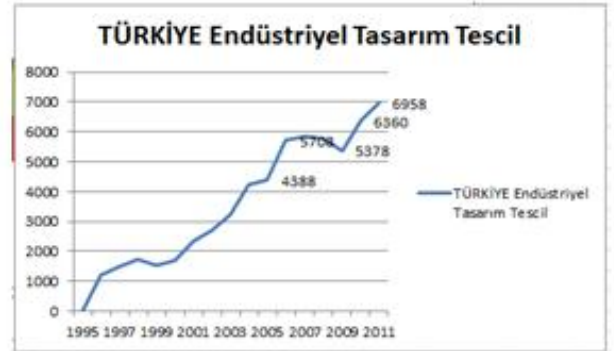
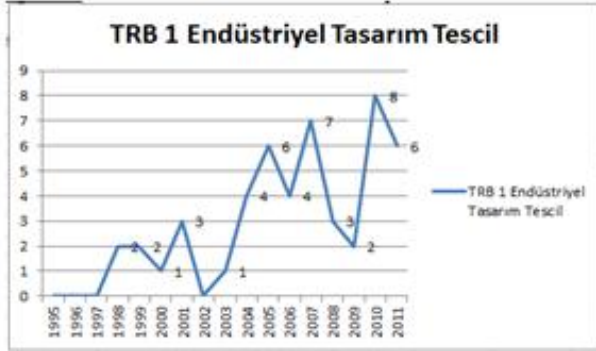
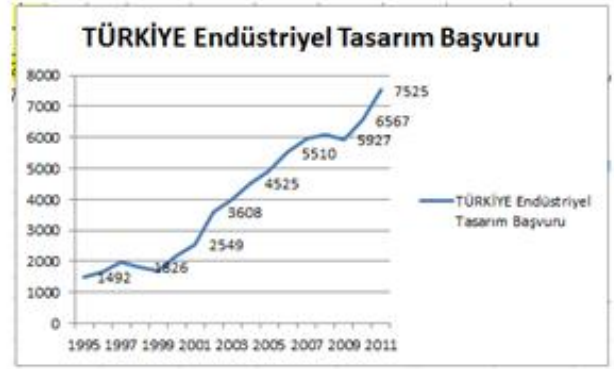
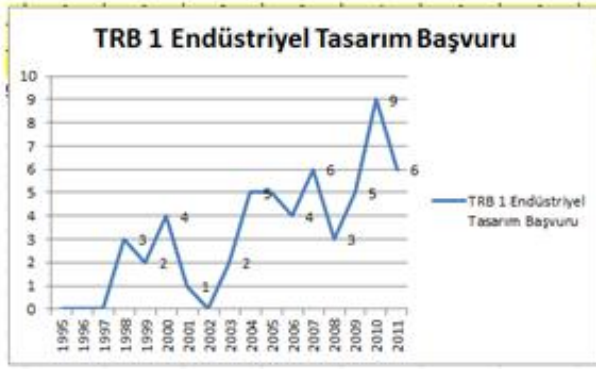

Şekil 6.9 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 Yılları Arası Toplam Endüstriyel Tasarım Başvuru Sayısı

Şekil 6.10 : TRB 1 Bölgesinde 1995 – 2011 Yılları Arası Toplam Endüstriyel Tasarım Tescil Sayısı

Şekil 6.9 ve şekil 6.10’da görüldüğü üzere Malatya ilinde başvuru sayısı 29, tescil sayısı 25 ; Elazığ ilinde başvuru sayısı 24, tescil sayısı 22; Bingöl ilinde başvuru sayısı 2, tescil sayısı 2; Tunceli ilinde ise tasarım başvurusu bulunmamaktadır.

Şekil 6.11 : Yıllar İtibariyle TRB 1
Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları

Şekil 6.11 'de TRB 1 ve Türkiye' nin yıllar itibariyle endüstriyel tasarım başvuru ve tescil sayıları gösterilmektedir. 2011 yılını ele alırsak TRB 1 bölgesinde yapılan 6 tasarım başvurusunun tamamı tescil edilmiştir. 2011 yılı için Türkiye'nin tasarım başvuru ve tescil performansı ele alındığında, 7625 başvurunun 6958 tanesinin tescillendiği görülmektedir.

Ele alınan 16 düzey 2 bölgesi içerisinde TRB 1 bölgesinin 1995 – 2011 yılları arasındaki karşılaştırmalı performansına bakacak olursak;

Bazı Düzey 2 Bölgeleri Karşılaştırma - Marka

MARKA				
Düzey 2 Bölgesi	KAPSAMDAKİ İLLER	Başvuru Sayısı	Tescil Sayısı	MarkaTescil Oranı
TR 51	Ankara	51382	25763	0,50
TR 41	Bilecik, Bursa, Eskişehir	36041	19919	0,55
TR 42	Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	19175	10411	0,54
TR 61	Antalya, Burdur, Isparta	18124	8977	0,50
TR 32	Aydın, Denizli, Muğla	16364	8662	0,53
TR 72	Kayseri, Sivas, Yozgat	12406	6543	0,53
TR 33	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	9014	6320	0,70
TR 90	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	8603	4309	0,50
TR 63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	7233	3367	0,47
TR 22	Balıkesir, Çanakkale	7175	3744	0,52
TR 21	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	6074	2567	0,42
TRB 1	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	4642	2067	0,45
TR 71	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde	3134	1439	0,46
TR 81	Bartın, Karabük, Zonguldak	1742	821	0,47
TR 82	Çankırı, Kastamonu, Sinop	1477	716	0,48
TRA 2	Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars	709	302	0,43
Ortalama Oran				0,50

Tablo 6.2 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Marka - Karşılaştırma

Tablo 6.2’de görüldüğü üzere, başvuru sayılarına göre sıralama yapıldığında 16 düzey 2 bölgesi arasında TRB 1 bölgesi 12. sırada bulunmaktadır. Toplam başvurular incelendiğinde yapılan başvuruların tescil edilme oranı yaklaşık olarak % 50 olduğu gözlemlenmiştir. İlgili yıllar arasında TRB 1 bölgesinde toplam marka tescil sayısı 2067 iken, bu sayının sırasıyla Bingöl, Elazığ, Malatya ve Tunceli illerine göre dağılımları ise 73, 836, 1123 ve 35 olarak belirlenmiştir.

Bazı Düzey 2 Bölgeleri Karşılaştırma - Patent

PATENT				
Düzey 2 Bölgesi	KAPSAMDAKİ İLLER	Başvuru Sayısı	Tescil Sayısı	Patent Tescil Oranı
TR 51	Ankara	2310	366	0,16
TR 41	Bilecik, Bursa, Eskişehir	1648	235	0,14
TR 42	Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	1007	162	0,16
TR 33	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	940	159	0,17
TR 21	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	502	53	0,11
TR 61	Antalya, Burdur, Isparta	374	45	0,12
TR 72	Kayseri, Sivas, Yozgat	352	51	0,14
TR 32	Aydın, Denizli, Muğla	296	46	0,16
TR 90	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	174	23	0,13
TR 63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	168	8	0,05
TR 22	Balıkesir, Çanakkale	129	15	0,12
TR 71	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde	123	15	0,12
TRB 1	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	105	9	0,09
TR 81	Bartın, Karabük, Zonguldak	50	11	0,22
TR 82	Çankırı, Kastamonu, Sinop	29	3	0,10
TRA 2	Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars	5	1	0,20
Ortalama Oran				0,14

Tablo 6.3 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Patent - Karşılaştırma

Tablo 6.3’de görüldüğü üzere, patent başvuru sayılarına göre sıralama yapıldığında 16 düzey 2 bölgesi arasında TRB 1 bölgesi 13. sırada bulunmaktadır. Toplam başvurular incelendiğinde yapılan başvuruların tescil edilme oranı yaklaşık olarak % 14 olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan her 100 başvurunun sadece 14 ünün tescillenebildiği göz önüne alınırsa, patent tescil sürecinin zorluğu ortaya çıkmaktadır. İlgili yıllar arasında TRB 1 bölgesinde toplam marka tescil sayısı 9 iken, bu sayının sırasıyla Elazığ ve Malatya illerine göre dağılımları ise 3 ve 6 olarak gerçekleşmiştir. Bingöl ve Tunceli illerinde patent tescili henüz gerçekleşmemiştir.

Bazı Düzey 2 Bölgeleri Karşılaştırma - Faydalı Model

FAYDALI MODEL				
Düzey 2 Bölgesi	KAPSAMDAKİ İLLER	Başvuru Sayısı	Tescil Sayısı	Fay. Mod. Tescil Oranı
TR 51	Ankara	2431	1340	0,55
TR 41	Bilecik, Bursa, Eskişehir	2244	1443	0,64
TR 72	Kayseri, Sivas, Yozgat	1234	651	0,53
TR 42	Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	1001	600	0,60
TR 32	Aydın, Denizli, Muğla	540	312	0,58
TR 61	Antalya, Burdur, Isparta	529	322	0,61
TR 33	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	457	295	0,65
TR 22	Balıkesir, Çanakkale	193	202	1,05
TR 21	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	171	130	0,76
TR 63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	135	75	0,56
TR 71	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde	117	55	0,47
TR 90	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	115	64	0,56
TRB 1	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	67	37	0,55
TR 82	Çankırı, Kastamonu, Sinop	54	34	0,63
TR 81	Bartın, Karabük, Zonguldak	46	15	0,33
TRA 2	Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars	12	9	0,75
Ortalama Oran				0,61

Tablo 6.4 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Faydalı Model - Karşılaştırma

Tablo 6.4’de görüldüğü üzere, faydalı model başvuru sayılarına göre sıralama yapıldığında 16 düzey 2 bölgesi arasında TRB 1 bölgesi 13. sırada bulunmaktadır. Toplam başvurular incelendiğinde yapılan başvuruların tescil edilme oranı yaklaşık olarak % 61 olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan her 100 başvurudan 61 tanesinin tescillenebildiği göz önüne alınırsa, faydalı model tescil sürecinin patent tescil sürecine kıyasla çok daha rahat olduğu görülmektedir. İlgili yıllar arasında TRB 1 bölgesinde toplam faydalı model tescil sayısı 37 iken, bu sayının sırasıyla Elazığ, Malatya ve Tunceli illerine göre dağılımları ise 16, 20 ve 1 olarak gerçekleşmiştir. Bingöl ilinde patent tescili henüz gerçekleşmemiştir.

Bazı Düzey 2 Bölgeleri Karşılaştırma – Endüstriyel Tasarım

ENDÜSTRİYEL TASARIM				
Düzey 2 Bölgesi	KAPSAMDAKİ İLLER	Başvuru Sayısı	Tescil Sayısı	End. Tas. Tescil Oranı
TR 41	Bilecik, Bursa, Eskişehir	6772	6248	0,92
TR 51	Ankara	5432	4818	0,89
TR 72	Kayseri, Sivas, Yozgat	3291	3042	0,92
TR 33	Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak	1697	1487	0,88
TR 42	Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	1460	1293	0,89
TR 32	Aydın, Denizli, Muğla	1432	1296	0,91
TR 63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	679	669	0,99
TR 22	Balıkesir, Çanakkale	544	475	0,87
TR 61	Antalya, Burdur, Isparta	525	514	0,98
TR 90	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon	290	236	0,81
TR 21	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	274	235	0,86
TR 71	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde	173	158	0,91
TR 81	Bartın, Karabük, Zonguldak	79	66	0,84
TR 82	Çankırı, Kastamonu, Sinop	57	38	0,67
TRB 1	Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	55	50	0,91
TRA 2	Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars	9	7	0,78
Ortalama Oran				0,88

Tablo 6.5 : Bazı Düzey 2 Bölgeleri Endüstriyel Tasarım - Karşılaştırma

Tablo 6.5’de görüldüğü üzere, tasarım başvuru sayılarına göre sıralama yapıldığında 16 düzey 2 bölgesi arasında TRB 1 bölgesi 15. sırada bulunmaktadır. Toplam başvurular incelendiğinde yapılan başvuruların tescil edilme oranı yaklaşık olarak % 88 olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan her 100 başvurudan 88 tanesinin tescillenebildiği göz önüne alınırsa, tasarım tescil sürecinin zor olmadığı sonucuna varılabilir. İlgili yıllar arasında TRB 1 bölgesinde toplam tasarım tescil sayısı 50 iken, bu sayının sırasıyla Bingöl, Elazığ ve Malatya illerine göre dağılımları ise 2, 23 ve 25 olarak gerçekleşmiştir. Tunceli ilinde tasarım tescili henüz gerçekleşmemiştir.

TRB 1 ‘de TPE Bilgi Doküman Birimleri

Türkiye Geneline 49 Adet TPE Bilgi ve Doküman Birimi mevcuttur. 30 ilimizde bulunan TPE Bilgi ve Doküman Birimlerinden 23 adedi ticaret ve sanayi odalarında, 26 adedi de üniversitelerde kurulmuştur.

TRB 1 ‘ de bulunan birimler (3 / 49) ;

- Fırat Üniversitesi TPE Bilgi ve Doküman Birimi
- Fırat Teknokent-Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş. TPE Bilgi ve Doküman Birimi
- Malatya Ticaret ve Sanayi Odası TPE Bilgi ve Doküman Birimi

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuçlar

Teknolojik yeniliklerin, güçlü markaların, özgün tasarımların ve yerel değerlerin korunmasını sağlayan sınai mülkiyet sistemi, sürdürülebilir kalkınmanın önemli unsurlarından biridir. Sınai mülkiyet hakları, dünyada küresel rekabet açısından artan önemine paralel olarak ülkemiz sanayisi için de önemli bir gündem oluşturmuştur.

Hızlı ve istikrarlı şekilde gelişen sanayisi ve ekonomisiyle Türkiye’de sınai mülkiyet haklarına olan ilgi ve bu konudaki farkındalık son yıllarda ivme kazanmıştır.

Yapılan çalışmadan hareketle,

Türkiye’de son yıllarda sınai mülkiyet hakları alanındaki başvuru ve tescil performansı kendini göstermektedir. Fakat ülkemizde hakların korunması, ticari yaptırımlar ve ticari ahlak gibi konular henüz istenilen seviyede değildir. TRB 1 bölgesi ele alındığında, diğer düzey 2 bölge performansları incelendiğinde, maalesef ortalamanın altında bir performans sergilediği gözlemlenmiştir.

7.2. Öneriler

Sanayide yenilikçi ve yaratıcı yapının geliştirilmesi ve sınai mülkiyet haklarının sınai kalkınmaya azami katkı sağlaması için bilinç oluşturma işlevine önem verilmelidir. Bu bağlamda Türk Patent Enstitüsü önem arz etmektedir.

Bilinç oluşturma;

- ✚ Seminerler
- ✚ Sempozyumlar
- ✚ Yarışmalar düzenlenmesi
- ✚ Basın duyuruları ve tanıtım materyallerinin hazırlanması

gibi faaliyetlerin yanı sıra,

- ✚ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB),
- ✚ Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB),
- ✚ Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TUBİTAK)
- ✚ TPE Bilgi ve Doküman Birimleri
- ✚ İlgili sivil toplum kuruluşları

ile kurulacak ilişkilerle desteklenir.

Özetle bilinç oluşturma her aşamada ve süreçte temel fonksiyondur.

TPE Türkiye’nin çeşitli illerinde, üniversitelerde, sanayi odalarında ve talepte bulunan diğer kuruluşlarda genel bilgilendirme amaçlı seminerler düzenlemektedir. Bu seminerlerde sınai mülkiyet haklarına ilişkin genel bilgiler verilmekte ve sınai mülkiyet haklarının kullanımına ilişkin stratejiler, veri tabanları gibi konulara değinilmektedir. Enstitünün faaliyet raporları

incelendiğinde, Ticaret ve Sanayi Odaları, Kalkınma Ajansları gibi kuruluşların yapmış oldukları etkinliklere (talep etmeleri halinde), TPE tarafınca eğitim, sunum, bilgilendirme vs. amaçlı uzman personeller görevlendirilmektedir.

TPE desteğiyle düzenlenen bazı etkinlikler:

Mevlana Kalkınma Ajansı Karaman Yatırım Destek Ofisi

Sanayici ve iş adamlarından gelen bilgi talepleri “Marka Tescili” konusunu da kapsayan bilgilendirme toplantısı.

Aksaray Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

20 Eylül 2011 tarihinde düzenlenen coğrafi işaretlerle ilgili panel ve eğitim çalıştay.

Konya Sanayi Odası

04 Mayıs 2011 tarihinde patent/faydalı model ve marka konularında düzenlenen seminer.

Tüpraş İzmir Rafinerisi personeline yönelik (Özel Sektör)

Buluş, patent, patent hakları, patent alım süreçleri ve faydalı model konularında 29 Eylül 2011 tarihinde bir bilgilendirme semineri.

Rize Ticaret Borsası

Türk çayının markalaştırılması ve uluslararası tanıtımının gerçekleştirilmesi için yapılması gereken çalışmaların belirlenmesine yönelik olarak bir çalışma başlatılmıştır. Konu ile ilgili olarak 16 - 20 Kasım 2011 tarihlerinde Rize Ticaret Borsasında bir çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Yukarıdaki etkinliklerde görüldüğü üzere, Kalkınma Ajansları, Ticaret ve Sanayi Odaları, özel sektör temsilcileri gibi kuruluşların düzenlemiş oldukları etkinliklere TPE tarafından destekler sağlanmaktadır. TRB 1 bölgesinde sınai mülkiyet hakları konusundaki bilinç ve farkındalık düzeyinin zayıf olduğu göz önüne alınırsa, bölgede farkındalığı arttırmaya yönelik çeşitli eğitim, seminer, bilgilendirme toplantısı gibi faaliyetler yapılabilir. Bu noktada Fırat Kalkınma Ajansı bu kurumlara öncülük edebilir.

Üniversite – Sanayi İşbirliğine Yönelik Faaliyetler (Patent Günleri)

Türk Patent Enstitüsü, Üniversite–Sanayi İşbirliği tesisi, yenilikçilik, üretkenlik ve yaratıcılığın teşviki ulusal inovasyon sistemini güçlendirmek amacıyla “Patent Günleri Etkinliği” düzenlemektedir. Yıllar itibariyle düzenlenen etkinlikler ve düzenlenme yerleri aşağıdaki gibidir;

- ✚ Kayseri, Kocaeli, Trabzon ve Erzurum (2008)
- ✚ Eskişehir, Bursa, İstanbul ve Gaziantep (2009)
- ✚ Aydın, Ankara ve Samsun (2010)
- ✚ Bolu, Ankara ve Elazığ (2011)

“Patent Günleri” etkinliğinin diğer bölge illerinde de (özellikle Malatya) gerçekleştirilmesi üzerine çalışılabilir ve ajansımız bu konuda ön ayak olabilir.

Ayrıca üniversitelerde sınai mülkiyet bilgisinin yaygınlaştırılması kapsamında “Eğiticilerin Eğitimi” adlı etkinlik yapılmaktadır. Bölgede yer alan üniversiteler bünyesinde bulunan akademisyenlere yönelik üniversiteden talep olması durumunda düzenlenmektedir. Bu kapsamda;

4 Temmuz 2012 – Fırat Üniversitesi (1 günlük eğitim) faaliyeti düzenlenmiştir. Marka, patent, tasarım başlıkları altında bu tarz eğitim planlamaları yapılabilir.

TPE, Arçelik, Vestel gibi kurumsal firmaların AR-GE departmanlarına yönelik olarak eğitim hizmetleri verebilmektedir. TRB 1 bölgesindeki AR-GE faaliyetleri bulunan kurumsal firmalara yönelik eğitim hizmetleri konusunda FKA yönlendirici olabilir.

Sınai mülkiyet hakları konusunda çeşitli bilimsel çalışmaları üstlenmesi ve bölgedeki farkındalık düzeyini artırıcı etkide bulunması sebebiyle TRB 1 bölgesinde bulunan büyük ve önemli üniversitelerdeki “Fikri ve/veya Sınai Haklar Araştırma ve Uygulama Merkezinin” kurulabilirliği üzerinde çalışılabilir.

KOBİ 'lere Yönelik HEZARFEN Projesi

KOBİ'lerin inovasyon kapasitesi ve yenilikçi kültürü artırarak bu yeniliklerin korunmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

- ✚ Ankara OSTİM Organize Sanayi Bölgesi (2007)
- ✚ Ankara Sincan 1. OSB (2008)
- ✚ Konya - HEZARFEN Patent Araştırma Projesi (2009)
- ✚ Gaziantep - Hezarfen Teknoloji ve Tasarım Geliştirme Projesi(2010)
- ✚ Kocaeli - Hezarfen Teknoloji ve Tasarım Geliştirme Projesi (2011)
- ✚ Kayseri (2012)

2013 programı yapılmaktadır, 2013 ya da 2014 için TRB 1 bölgesindeki büyük aday olunabilir.

HEZARFEN Projesi ilk kez Ankara Kalkınma Ajansı ve TPE işbirliği ile 2012 yılında sektörel bazda uygulanmaya başladı.

Ankara'da medikal cihaz ve alet üretimi konusunda faaliyet gösteren işletmelerin sektöre özel tasarlanmış eğitim ve danışmanlıklarla; İnovasyon ve Ar-Ge yönetimi kapasitelerini artırmak, Sınai mülkiyet haklarının kullanımını ve patent veri tabanlarının kullanımını artırmak ve Yenilikçi ürün ve projelerini ulusal ve uluslararası alanda tanıtmaya faaliyetleri amaçlanmıştır. Ankara'da medikal sektöründe faaliyet gösteren 16 firma projeye dahil edilmiştir. Proje süresince çeşitli çalıştaylar, seminerler, firma ziyaretleri ve ulusal ve uluslararası seminerler planlanmaktadır.

Benzer projeyi TRB 1 bölgesinde öne çıkan sektörlerle uygulayarak firmaların inovasyon ve AR-GE yönetimi kapasitelerinin artırılması hedeflenebilir.

Ajansımız tarafınca iş ve coğrafi bağlamda faaliyet alanları dahilinde gerek mali veya teknik destek bağlamında veya ikili işbirliği çerçevesinde TPE ile yürütülmesi öngörülen işbirliği projelerinin belirlenmesi ardından TPE tarafınca bölgenin ihtiyaçlarına binaen proje uygulamaların geliştirilmesi sağlanabilir.

OriGIn ‘ e Üyelik

Uluslararası Coğrafi İşaretler Ağı Örgütü (OriGIn)

30 ülkeden 70 kurum ve 2 milyon üretici üyesi mevcuttur. İsviçre’de faaliyet göstermektedir.

3 temel amacı bulunmaktadır

- ✚ Coğrafi işareti uluslararası düzeyde korumak
- ✚ Sürdürülebilir kalkınmanın bir aracı olarak coğrafi işaretlerin tanıtımını sağlamak
- ✚ Dünya’daki bütün üreticileri bir araya getirmek ve iletişimi sağlamak

Yıllık üyelik ücreti 200 Euro.

Türkiye’de OriGIn ‘ e üyeliği bulunan sadece iki coğrafi işaret vardır. Bunlar Erzincan Tulum Peyniri ve Finike Portakalıdır.

Erzincan Tulum Peynirinin üyelik sürecine dair Erzincan Ticaret ve Sanayi Odasından Şule Hanımla görüşülmüştür. Üyelik sonrası deneyimlerine bakacak olursak;

Diğer dünya ülkeleri ve üreticilerinin bir araya gelmesi – güçlü iletişimin gerçekleşmesi, Dünya’da meydana gelen gelişmeler ile ilgili fikir sahibi olunması, çeşitli dokümanların ellerine ulaşıyor olduğunu ve onları üreticilerine ulaştırıyor olmaları, Genel Kurula ve Dünyanın çeşitli yerlerinde gerçekleşen fuarlara davet alınması ve katılım sağlanması ve bunun neticesinde firmaların çeşitli ihracat imkanlarına sahip olduklarından bahsetmişlerdir.

TRB 1 bölgesinde bulunan tescilli coğrafi işaretlerden Malatya Kayısı, Elazığ Öküzgözü üzümü ve Arapgir Köhnü Üzümleri ürünlerin OriGIn’ e üyeliği önem arz etmektedir.

FKA ya da bölge illerimizde bulunan kurumlar öncülüğünde coğrafi işaretlerle ilgili panel ve eğitim çalıştayları düzenlenebilir. Bu vesileyle çeşitli kurum, kuruluşlar, özel sektör temsilcileri, tarım ve gıda birlikleri gibi çevrelerin katılımıyla; tescil potansiyeli olan ürünlerin belirlenmesi, tescil sahibi ürünlerin faaliyet değerlendirmesi ve bölgesel sinerji ve farkındalık düzeyinin gelişmesine katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Türk Patent Enstitüsü 2010 Faaliyet Raporu
- Türk Patent Enstitüsü 2011 Faaliyet Raporu
- Türk Patent Enstitüsü İstatistikleri (2012), <http://www.tpe.gov.tr/>
- Türk Patent Enstitüsü (2012), <http://www.tpe.gov.tr/>
- Arıkan, A.S. (2007). Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, *Avrupa Topluluğu'nda Fikri-Sınai Mülkiyet Hakları Ve Son Gelişmeler*.
- Hakan, M.A. *Mülkiyet, Fikri Mülkiyet, Patent Ve Avrupa Patenti*.
- Suluk, C. (2005). Kazancı Hukuk, İşletme ve Maliye Bilimleri Dergisi, *Fikri Mülkiyet Hakları: Uygulamada Yaşanan Sorunlar Ve Çözüm Önerileri*
- Türkiye Patent Ve Marka Vekilleri Meclisi Sektör Raporu (2010). Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği Türkiye Patent Ve Marka Vekilleri Meclisi.
- Bilim-teknoloji politikaları ve 21. yüzyılın toplumu, <http://ekutup.dpt.gov.tr/bilim/>
- Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Önemli Bir Araç: Teknoloji Transfer Arayüzleri (2010). Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı.
- Türkiye’de Sınai Mülkiyet Haklarıyla İlgili Mevcut Teşvikler Ve Yeni Teşvik Önerileri (2012), TUSİAD.
- Türk Patent Enstitüsü, Hukuk Müşavirliği.